

καλέσει την υποβολή καταγγελιών ενώπιον της Επιτροπής και τόσο από την πρακτική της Επιτροπής όσο και από τη νομολογία των δικαστηρίων των κρατών μελών η ενδιαφερόμενη επιχείρηση ήταν δυνατόν να αντιληφθεί ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία αντίκειται στους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού.

5. Η ύπαρξη συστήματος επιλεκτικής ή αποκλειστικής διανομής μπορεί να αποτελεί στοιχείο ανταγωνισμού σύμφωνο με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον αποδεικνύεται ότι οι ιδιότητες των οικείων προϊόντων καθιστούν απαραίτητη, προς προστασία της ποιότητας και εξασφάλιση της καλής χρήσέως τους, την οργάνωση ενός τέτοιου συστήματος και υπό την προϋπόθεση ότι η επιλογή των μεταπρατών πραγματοποιείται επί τη βάση αντικειμενικών ποιοτικών κριτηρίων, που έχουν σχέση με τα επαγγελματικά προσόντα του μεταπρατού και του προσωπικού του καθώς και με τις εγκαταστάσεις του και ότι τα εν λόγω κριτήρια καθορίζονται κατά ομοιόμορφο τρόπο για όλους τους ενδεχόμενους μεταπράτες και εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις.

Τούτο δεν συμβαίνει στην περίπτωση συστήματος διανομής καλλυντικών προϊόντων στα πλαίσια του οποίου η διανομή γίνεται μόνο από φαρμακοποιούς εργαζόμενους σε φαρμακείο. Πράγματι, αφενός, το κριτήριο εισόδου στο δίκτυο διανομής έχει στην περίπτωση αυτή ποσοτικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι η πρόσβαση στο επάγγελμα του εργαζομένου σε φαρμακείο φαρμακοποιού υπόκειται στον κανόνα του *numerus clausus* στα περισσότερα από τα κράτη μέλη, καθότι δεν έχει σημασία αν ο περιορισμός του αριθμού των σημείων διαθέσεως του προϊόντος οφείλεται σε προϋφιστάμενη κανονιστική ρύθμιση ή απλώς στη βούληση του παραγωγού, στις περιπτώσεις, τουλάχιστον, που η τελευταία δεν είναι αμέτοχη του διαπιστωμένου περιορισμού του αριθμού των σημείων πώλησεως. Περαιτέρω, η θέση ως προϋποθέσεως εισόδου στο δίκτυο διανομής της ιδιότητας του πτυχιούχου φαρμακοποιού που εργάζεται σε φαρμακείο ουδόλως είναι απαραίτητη για τη διανομή καλλυντικών προϊόντων, ως εκ τούτου δε αποτελεί δυσαναλόγως περιοριστικό μέτρο, καθότι τα προϊόντα αυτά δεν μπορούν να εξομοιωθούν προς φάρμακα, ενώ είναι δυνατόν να υποκατασταθούν από ισοδύναμα προϊόντα που διανέμονται με άλλες μεθόδους.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 27ης Φεβρουαρίου 1992 *

Στην υπόθεση T-19/91,

Société d'hygiène dermatologique de Vichy, εταιρία με έδρα το Vichy (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τους Robert Collin, Marie-Laure Coignard και Jeanne-Marie Henriot-

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Bellargent, δικηγόρους Παρισιού, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Decker και Braun, 16, avenue Marie-Thérèse,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τον Bernhard Jansen, στη συνέχεια δε από τον Bernd Langeheine, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενους από τον Hervé Lehman, δικηγόρο Παρισιού, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 91/153/ΕΟΚ της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: Επιτροπή), της 11ης Ιανουαρίου 1991, που αφορά διαδικασία βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης ΕΟΚ (στο εξής: κανονισμός 17, ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25· IV/31.624-Vichy)·

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. Cruz Vilaça, Πρόεδρο, D. Barrington, A. Saggio, C. P. Briët και J. Biancarelli, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 12ης Δεκεμβρίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό της προσφυγής

- 1 Με έγγραφο της 26ης Ιουλίου 1985, η εταιρία Laboratoires d' application dermatologique de Vichy (εργαστήρια δερματολογικών εφαρμογών Vichy), γαλλική θυγατρική της société d' hygiène dermatologique de Vichy (στο εξής: Vichy), που αποτελεί με τη σειρά της 100% θυγατρική του ομίλου L' Oréal, κοινοποίησε στην Επιτροπή ένα σύστημα αποκλειστικής διανομής των καλλυντικών προϊόντων Vichy μέσω φαρμακείων ισχύον μόνο στη Γαλλία. Η κοινοποίηση αυτή αποσκοπούσε κυρίως στη χορήγηση αρνητικής πιστοποίησης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του κανονισμού 17, επικουρικός δε στο να κηρύξει η Επιτροπή ανεφάρμοστες ως προς την κοινοποιηθείσα τυποποιημένη συμφωνία τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

- 2 Στα πλαίσια του κοινοποιηθέντος συστήματος, η παροχή της ιδιότητας εγκεκριμένου διανομέα προϊόντων Vichy εξηρτάτο από την ύπαρξη της ιδιότητας του φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο. Κατόπιν της απόφασης του γαλλικού συμβουλίου ανταγωνισμού (απόφαση 87-D-15 της 9ης Ιουνίου 1987 περί της καταστάσεως του ανταγωνισμού στη διανομή μέσω φαρμακείων ορισμένων προϊόντων καλλωπισμού και υγιεινής του σώματος, πρώτη έκθεση πεπραγμένων, 1987, σ. 43) και της απόφασης του cour d' appel του Παρισιού, της 28ης Ιανουαρίου 1988, με την οποία κρίθηκε ότι η αποκλειστική διανομή των δερματολογικών προϊόντων μέσω φαρμακείων αντέκειται στο άρθρο 85 της Συνθήκης ΕΟΚ [απόφαση του cour d' appel Παρισιού της 28ης Ιανουαρίου 1988 (τμήμα ανταγωνισμού), *Bulletin officiel de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes*, 1988, σ. 33], η Vichy τροποποίησε το σύστημα διανομής της για τη Γαλλία. Η τροποποίηση αυτή κατέστησε ανίσχυρη την κοινοποίηση του 1985 προς την Επιτροπή.

- 3 Με έγγραφο της 29ης Αυγούστου 1989, η Vichy κοινοποίησε στην Επιτροπή, αφενός, το νέο σύστημα διανομής που υιοθέτησε για τη Γαλλία και, αφετέρου, το σύστημα διανομής που αφορούσε το σύνολο των λοιπών κρατών μελών, εξαιρουμένης της Δανίας, όπου δεν διατίθενται τα προϊόντα Vichy. Όσον αφορά τη Γαλλία, η κοινοποιηθείσα συμφωνία εξαρτούσε την αναγνώριση της ιδιότητας εγκεκριμένου διανομέα από την κατοχή πτυχίου φαρμακοποιού. Στα κράτη μέλη πλην της Δανίας και της Γαλλίας, η αναγνώριση της εν λόγω ιδιότητας προϋπέθετε την ιδιότητα του φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο.

- 4 Η παρούσα δίκη αφορά μόνον την κοινοποίηση που αναφέρεται στο σύστημα επιλεκτικής διανομής που υιοθέτησε η Vichy για τα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας.
- 5 Αφού απηλύθυνε στη Vichy, στις 22 Μαΐου 1990, την ανακοίνωση των αιτιάσεων που προβλέπεται στο άρθρο 2 του κανονισμού 99/63/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 1973, περί των ακροάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 37, στο εξής: κανονισμός 99/63), και προέβη στην ακρόαση της εταιρίας στις 11 Σεπτεμβρίου 1990, η Επιτροπή, με την απόφαση 91/153/ΕΟΚ, της 11ης Ιανουαρίου 1991 (ΕΕ L 75, σ. 57), έκρινε ότι, « μετά από προσωρινή εξέταση δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 (...) όσον αφορά τις διατάξεις των συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ της société d' hygiène dermatologique de Vichy και των χονδρεμπόρων-διανομέων, καθώς και των φαρμακοποιών-λιανεμπόρων, στο μέτρο που οι συμφωνίες αυτές προβλέπουν την αποκλειστική διανομή των καλλυντικών προϊόντων Vichy μέσω φαρμακείων, συγκεκριμένα δε το γεγονός ότι η χορήγηση άδειας διανομής των προϊόντων Vichy προϋποθέτει την ιδιότητα του πτυχιούχου φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο, πληρούνται οι όροι εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ και δεν δικαιολογείται η εφαρμογή της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου ».

Η διαδικασία

- 6 Κατά της αποφάσεως αυτής που της κοινοποιήθηκε στις 15 Μαρτίου 1991, η Vichy άσκησε προσφυγή που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Μαρτίου 1991 με τον αριθμό T-19/91. Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 21 Οκτωβρίου 1991.
- 7 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Ζήτησε ωστόσο από την Επιτροπή να προσκομίσει πριν από την επ' ακροατηρίου συζήτηση δύο έγγραφα. Τα έγγραφα αυτά προσκομίστηκαν στις 19 Νοεμβρίου 1991. Πρόκειται, αφενός, για αντίγραφα των κοινοποιηθέντων στην Επιτροπή από τη Vichy στις 29 Αυγούστου 1989 εγγράφων και, αφετέρου, για ένα αντίτυπο μελέτης πραγματοποιηθείσας το 1988 κατά παραγγελία της Επιτροπής από τον André-Paul Weber που αφορά « Τα συστήματα επιλεκτικής διανομής στην Κοινότητα από από-

ψεως πολιτικής ανταγωνισμού: η περίπτωση των αρωμάτων και των καλλυντικών προϊόντων ».

- 8 Στις 24 Απριλίου 1991, πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου αίτηση της Vichy με την οποία ζητήθηκε η αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η Επιτροπή διατύπωσε τις παρατηρήσεις της επί της εν λόγω αιτήσεως στις 13 Μαΐου 1991. Οι προφορικές παρατηρήσεις σχετικά με την εν λόγω αίτηση αναπτύχθηκαν στις 30 Μαΐου 1991, κατά τη συζήτηση των ασφαλιστικών μέτρων. Η αίτηση απορρίφθηκε με Διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουνίου 1991.

- 9 Στις 31 Ιουλίου 1991, η εταιρία Cosimex υπέβαλε αίτηση παρεμβάσεως υπέρ της Επιτροπής καθώς και αίτηση παροχής του ευεργετήματος της πενίας. Η αίτηση για την παροχή του ευεργετήματος της πενίας απορρίφθηκε με Διάταξη του Πρωτοδικείου της 24ης Σεπτεμβρίου 1991. Με Διάταξη της ίδιας ημέρας, ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου αποφάνθηκε ότι παρήλκε η έκδοση αποφάσεως επί της αιτήσεως παρεμβάσεως.

- 10 Η ακρόαση των διαδίκων έλαβε χώρα κατά την προφορική διαδικασία της 12ης Δεκεμβρίου 1991.

Αιτήματα των διαδίκων

- 11 Η Vichy ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

12 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ακυρώσεως·

— να καταδικάσει την εταιρία Vichy στα δικαστικά έξοδα.

Επί της ουσίας

- 13 Η Vichy ισχυρίζεται ότι με την προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζονται οι αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της ασφάλειας δικαίου· ότι η εν λόγω απόφαση πάσχει λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου· ότι η κοινοποιηθείσα τυποποιημένη συμφωνία είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης· ότι, εν πάση περιπτώσει, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου και, τέλος ότι εφαρμόστηκαν εσφαλμένα οι διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17.
- 14 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, πρώτον, ότι, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, κατ' εφαρμογή του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, οι διατάξεις της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου « δεν εφαρμόζονται από της γνωστοποίησεως εκ μέρους της Επιτροπής προς τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ότι, μετά από πρώτη εξέταση, κρίνει ότι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πληρούνται και ότι δεν δικαιολογείται εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3 ». Εξάλλου, στην παράγραφο 5 ορίζεται ότι « το προβλεπόμενο στην παράγραφο 2 (...) πρόστιμο δεν δύναται να επιβληθεί για πράξεις: α) μεταγενέστερες της κοινοποίησεως στην Επιτροπή και προγενέστερες της αποφάσεως με την οποία δέχεται ή αποκλείει την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, εφόσον εμπίπτουν στα όρια της δραστηριότητος που περιγράφεται στην κοινοποίηση (...) ».
- 15 Δεύτερον, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί, αφενός, ότι τα λαμβανόμενα κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 μέτρα « επηρεάζουν τα συμφέροντα των επιχειρήσεων, επιφέροντας σοβαρή μεταβολή στη νομική τους κατάσταση· η (...) πράξη, με την οποία η Επιτροπή λαμβάνει, κατά τρόπο απερίφραστο, μέτρο επαγόμενο έννομα αποτελέσματα που επηρεάζουν τα συμ-

φέροντα των επιχειρήσεων τις οποίες αφορά και επιβάλλεται υποχρεωτικά σ' αυτές, δεν αποτελεί απλή γνώμη, αλλά απόφαση » κατά την έννοια του άρθρου 189 της Συνθήκης (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 1967, 8/66 έως 11/66, Cimenteries Cementbedrijven κ. λπ. κατά Επιτροπής, Rec. 1967, σ. 93). Αφετέρου, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι οι ρήτρες που αφορούν την παραχώρηση δικαιώματος διανομής, στην περίπτωση κατά την οποία ο παραγωγός διαθέτει τα προϊόντα του με τη μεσολάβηση δικτύου αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής, συνιστούν « συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων », κατά την έννοια του άρθρου 85 της Συνθήκης, που μπορεί να εμπίπτει στην απαγόρευση που επιβάλλει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, Rec. 1966, σ. 429). Το αυτό ισχύει και για τους γενικούς όρους πωλήσεως που αναγράφονται κατά σύστημα στην όπισθεν σελίδα των τιμολογίων, των παραγγελιών καθώς και επί των τιμοκαταλόγων (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιανουαρίου 1990, C-277/87, Sandoz κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-47).

- 16 Από τις προαναφερόμενες αποφάσεις συνάγεται ότι η κοινοποιηθείσα από τη Vichy σύμβαση είναι δυνατόν να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και ότι η προσφεύγουσα παραδεκτώς προσβάλλει ενώπιον του Πρωτοδικείου τη ληφθείσα δύναμη του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 απόφαση που την αφορά. Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστούν οι προβαλλόμενοι από τη Vichy λόγοι ακυρώσεως της εν λόγω αποφάσεως, που απαριθμήθηκαν ανωτέρω.

Επί του ισχυρισμού περί παραβάσεως των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της ασφάλειας δικαίου

— *Επιχειρήματα των διαδίκων*

- 17 Η Vichy υποστηρίζει ότι υπέστη δυσμενή μεταχείριση, καθόσον είναι η μόνη από τις ασκούσες δραστηριότητα στην αγορά των καλλυντικών επιχειρήσεις ως προς την οποία εκδόθηκε απόφαση της Επιτροπής, καθόν χρόνον μάλιστα είναι η μόνη που κοινοποίησε τις συμφωνίες διανομής της, εκδηλώνοντας με τον τρόπο αυτό διάθεση συνεργασίας με την Επιτροπή. Η προσβαλλόμενη απόφαση την περιάγει σε κατάσταση νομικής αβεβαιότητας με ενδεχόμενο αποτέλεσμα την περιέλευσή της σε δυσμενή θέση έναντι των ανταγωνιστών της, καθόσον την υποχρεώνει να τροποποιήσει το σύστημα διανομής της, άλλως να εκτεθεί στον κίνδυνο επιβολής προστίμου, ανεξάρτητα από τη λύση που θα υιοθετηθεί τελικώς από την Επιτροπή. Η Vichy δεν μπορεί να αναθεωρεί επανειλημμένα και μεσολαβούντων περιορισμένων χρονικών διαστημάτων το σύστημα διανομής της χωρίς να βλάπτεται η ανταγωνιστική θέση της στην αγορά.

- 18 Κατά την Επιτροπή, απόφαση εκδιδόμενη δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, δεν μπορεί εξ ορισμού να αφορά παρά μόνο επιχείρηση που έχει προβεί στην κοινοποίηση της συμφωνίας. Κατά συνέπεια, η Vichy δεν μπορεί ταυτόχρονα να υποστηρίζει, αφενός, ότι είναι η μόνη επιχείρηση που κοινοποίησε τις συμφωνίες διανομής της και, αφετέρου, ότι είναι θύμα δυσμενούς μεταχείρισεως. Η Επιτροπή επικαλείται σχετικώς τη Διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουνίου 1991.

— *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

- 19 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι το ληφθέν βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 μέτρο ουδόλως ενέχει διάκριση, μοναδικό του δε αποτέλεσμα είναι η επαναφορά της επιχειρήσεως στη θέση στην οποία θα βρισκόταν εάν δεν είχε κοινοποιήσει το σύστημά της αποκλειστικής διανομής στην Επιτροπή. Κρίνει, εξάλλου, ότι τα λαμβανόμενα από την Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 μέτρα εξ ορισμού είναι δυνατόν να αφορούν μόνο μία ή πλείονες συμφωνίες που της έχουν ήδη κοινοποιηθεί. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να υποστηρίζει ταυτοχρόνως ότι είναι η μόνη επιχείρηση που κοινοποίησε τις συμφωνίες διανομής της και ότι είναι επίσης η μόνη επιχείρηση ως προς την οποία εκδόθηκε η προβλεπόμενη από το άρθρο 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 προσωρινή πράξη. Οι δυσχέρειες διοικητικής ή εμπορικής φύσεως που επικαλείται η προσφεύγουσα, και αν ακόμη θεωρηθούν αποδεδειγμένες, ουδόλως επηρεάζουν τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 20 Περαιτέρω, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως ήδη επισημάνθηκε στην προαναφερθείσα Διάταξη της 7ης Ιουνίου 1991, με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως που υποβλήθηκε από την προσφεύγουσα, « τα μέτρα εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 6, έχουν ως μόνο αποτέλεσμα να στερούν τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις του πλεονεκτήματος της μη επιβολής προστίμου που κανονικά συναρτάται προς την κοινοποίηση των συμφωνιών » και έχουν « ως μοναδικό αποτέλεσμα την επαναφορά της επιχειρήσεως στην κατάσταση ακριβώς στην οποία θα βρισκόταν εάν δεν είχε προβεί σε κοινοποίηση των συμφωνιών διανομής της ».

Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προβλήθηκε από την προσφεύγουσα πρέπει να απορριφθεί.

*Επί του λόγου ακυρώσεως που βασιζέται στην παράβαση ουσιώδους τύπου**— Επιχειρήματα των διαδίκων*

- 21 Κατά τη Vichy, η Επιτροπή παρέβη ουσιώδη τύπο καθόσον παρέλειψε να ζητήσει τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής επί συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων (στο εξής: συμβουλευτική επιτροπή). Όπως δέχθηκε το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση της 15ης Μαρτίου 1967, οσάκις αποφαινεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, η Επιτροπή εκδίδει αποφάσεις οι οποίες, εφόσον ως εκ της φύσεώς τους μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής, επιβάλλεται να εκδίδονται τηρουμένων των εγγυήσεων που απορρέουν από τη Συνθήκη και από τις διατάξεις εφαρμογής της. Οι λαμβανόμενες κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 6, αποφάσεις έπονται της διαδικασίας κοινοποίησεως που προβλέπεται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Κατά συνέπεια, πρέπει να λαμβάνονται κατόπιν γνωμοδοτήσεως της συμβουλευτικής επιτροπής, η οποία αποτελεί τύπο προβλεπόμενο από το εν λόγω άρθρο.
- 22 Εξάλλου, προσθέτει η Vichy, στην πράξη, η Επιτροπή ζητεί τη γνώμη της εν λόγω συμβουλευτικής επιτροπής πριν από τη λήψη μικρότερης σημασίας αποφάσεων από εκείνες που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 6. Όντως, η Επιτροπή ζήτησε και έλαβε τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής πριν από τη λήψη προσωρινών μέτρων βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, που αφορούσαν την εταιρία Ford [απόφαση της 18ης Αυγούστου 1982, Ford Werke AG (IV-30.696), ΕΕ L 256, σ. 20]. Στη Διάταξή του της 17ης Ιανουαρίου 1980, 792/79 R, Camera Care κατά Επιτροπής (Rec. 1980, σ. 119), το Δικαστήριο έκρινε ότι κατά τη λήψη προσωρινών μέτρων η Επιτροπή « οφείλει να τηρεί τις βασικές εγγυήσεις που εξασφαλίζει στα ενδιαφερόμενα μέρη ο κανονισμός 17, και ιδίως το άρθρο 19 ». Εξάλλου, των αποφάσεων περί επιβολής προστίμων λόγω παροχής ανακριβών στοιχείων, που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, πρέπει επίσης να προηγείται γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής, όπως προκύπτει από τις αποφάσεις της Επιτροπής της 17ης Νοεμβρίου 1981 [Comptoir commercial d' importation (IV-30.211), ΕΕ 1982, L 27 σ. 31], της 27ης Οκτωβρίου 1982 [Fédération nationale de l' industrie de la chaussure de France (IV-AF 528), ΕΕ L 319, σ. 12] και της 25ης Σεπτεμβρίου 1986 [Peugeot (IV-31.143), ΕΕ L 295, σ. 19]. Η λήψη της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής συνιστά πρόσθετη εγγύηση η οποία, όπως και η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας που προβλέπεται στο άρθρο 19, πρέπει να παρέχεται κατά την επιβολή των λαμβανομένων δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 μέτρων.

- 23 Η Vichy προσθέτει ότι η γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής στο πλαίσιο της λήψεως των κατά το άρθρο 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 αποφάσεων ανταποκρίνεται στον σκοπό αυτό καθαυτό του άρθρου 15, ενόψει του οποίου πρέπει να θεωρηθεί ότι οποιαδήποτε αποτομή της επιβολής προστίμων κατάσταση συνεπάγεται, ως εκ της φύσεώς της, σοβαρότατες συνέπειες και επομένως η λήψη σχετικών αποφάσεων δεν είναι δυνατή χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή. Η αντίθετη ερμηνεία θα έθιγε τα θεμελιώδη δικαιώματα άμυνας αγνοώντας την άποψη των εμπειρογνομόνων των κρατών μελών, που αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την εξασφάλιση ασφαλείας δικαίου υπέρ των επιχειρήσεων.
- 24 Η Vichy υποστηρίζει επίσης ότι το εγχείρημα της Επιτροπής ότι η έλλειψη γνωμοδότησεως της συμβουλευτικής επιτροπής προ της λήψεως μέτρου στα πλαίσια του άρθρου 15, παράγραφος 6, ανταποκρίνεται στην πρακτική της Επιτροπής, στερείται σημασίας, καθότι δεν έχει αποδειχθεί ότι η εν λόγω πρακτική είναι σύμφωνη με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Περαιτέρω, η εκφρασθείσα από τον γενικό εισαγγελέα Roemer θέση, στις προτάσεις του που αφορούν την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 1967 και την οποία επικαλείται η Επιτροπή, δεσμεύει μόνο αυτόν που τη διατύπωσε και εντάσσεται σε μία συλλογιστική με την οποία επιδιώκεται να καταδειχθεί ότι οι γνωστοποιήσεις που γίνονται βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, δεν αποτελούν αποφάσεις, λύση που δεν υιοθετήθηκε από το Δικαστήριο.
- 25 Εξάλλου, κατά τη Vichy, ο ισχυρισμός περί επειγόντος που θα μπορούσε να επικαλεστεί η Επιτροπή προκειμένου να θεμελιώσει απαλλαγή από την υποχρέωση διαβουλεύσεως με τη συμβουλευτική επιτροπή στερείται εν προκειμένω βάσεως, ενόψει της ημερομηνίας της πρώτης κοινοποίησεως. Η Vichy υποστηρίζει σχετικά ότι για την οργάνωση της ακροάσεώς της απαιτήθηκαν σημαντικότερα μέσα από αυτά που θα απαιτούσε η λήψη της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής.
- 26 Τέλος, η Vichy επισημαίνει ότι η πραγματοποιηθείσα από την Επιτροπή σύγκριση μεταξύ των προσωρινών αποφάσεων περί επιβολής χρηματικών ποινών και των προσωρινών αποφάσεων του άρθρου 15, παράγραφος 6, είναι αλυσιτελής, καθότι, σε αντίθεση με τις πρώτες, οι γνωστοποιήσεις που γίνονται βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, είναι οριστικές. Προσωρινή είναι μόνον η εξέταση της περιπτώσεως στην οποία προέβη η Επιτροπή. Εφόσον, επομένως, πρόκειται για οριστική απόφαση, της εκδόσεώς της πρέπει να προηγηθεί η γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής. Η απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Σεπτεμβρίου 1989, 46/87 και 227/88, Hoechst κατά Επιτροπής (Συλλογή 1989, σ. 2859, σκέψη 55), την οποία επικαλείται η Επιτροπή ενισχύει την άποψη αυτή καθόσον διευκρινίζει, στη σκέψη 54, ότι η ακρόαση των ενδια-

φερομένων επιχειρήσεων και η λήψη της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής απαιτούνται στις ίδιες περιπτώσεις.

- 27 Κατά την Επιτροπή, ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί. Από τη δομή του άρθρου 15 του κανονισμού 17 προκύπτει σαφώς ότι η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής, που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του εν λόγω άρθρου, δεν απαιτείται σε περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 6. Η Επιτροπή προσθέτει ότι η υιοθετηθείσα στην προκειμένη περίπτωση λύση είναι σύμφωνη με την πρακτική της [απόφαση της Επιτροπής της 5ης Μαρτίου 1975, Sirdar-Phildar (IV-27.879), JO L 125, σ. 27· απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1975, Bronbemaling κατά Heidematsghappij (IV-28.967), JO L 249, σ. 27· απόφαση της Επιτροπής της 12ης Ιουνίου 1978, SNPE-LEL (IV-29.453), JO L 191, σ. 41]. Επομένως, η μη λήψη της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής δεν είναι αποτέλεσμα ούτε μη ηθελημένης παραλείψεως ούτε διαθέσεως για δυσμενή μεταχείριση της Vichy.
- 28 Η Επιτροπή εκθέτει, περαιτέρω, ότι ο τρόπος με τον οποίο ενήργησε είναι επίσης σύμφωνος με την άποψη που εξέφρασε ο γενικός εισαγγελέας Roemer ο οποίος, στις προτάσεις του που αφορούν την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 1967, έκρινε ότι, « ενόψει της ιδιαίτερης φύσεως και των λειτουργιών της γνωστοποίησεως του άρθρου 15, παράγραφος 6, δεν μπορεί να θεωρείται απαραίτητη η προηγούμενη διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή, επειδή θα μπορούσε, λόγω των διατυπώσεων και προθεσμιών που ισχύουν, να επιφέρει επαχθή καθυστέρηση της διαδικασίας (...) Άλλωστε, η άποψη αυτή είναι σύμφωνη με τη λογική ερμηνεία του άρθρου 10 του κανονισμού 17 ».
- 29 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής δεν λαμβάνεται και προκειμένου για τις αποφάσεις που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 16, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Οι εν λόγω αποφάσεις, όπως και η προσβαλλόμενη, αποτελούν προσωρινές αποφάσεις, καθόσον καθορίζουν το προσωρινό ύψος των χρηματικών ποινών. Η ερμηνεία αυτή εγκρίθηκε ρητώς από το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση Hoechst κατά Επιτροπής. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, πρόκειται για προσωρινές αποφάσεις, προκαταρκτικές της οριστικής αποφάσεως, της μόνης που πρέπει να υποβάλλεται για γνωμοδότηση στη συμβουλευτική επιτροπή (προαναφερθείσα απόφαση Hoechst κατά Επιτροπής, σκέψη 56). Η Επιτροπή θεωρεί καταχρηστική την εξομοίωση μιας αποφάσεως με την οποία ανακαλείται το πλεονέκτημα της μη επιβολής προστίμου προς απόφαση επιβάλλουσα πρόστιμο. Άλλωστε, στη σκέψη 17 της προαναφερθείσας Διατάξεως του Προέδρου του Πρωτοδικείου, της 7ης Ιουνίου 1991, προσδιορίζονται τα όρια των εννόμων αποτελεσμάτων των εκδιδόμενων βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, αποφάσεων.

- 30 Όσον αφορά, εξάλλου, τα προβαλλόμενα από τη Vichy παραδείγματα, είναι κατά την Επιτροπή αλυσιτελής: από την προαναφερθείσα Διάταξη επί της υποθέσεως Camera Care κατά Επιτροπής, που αφορά την εφαρμογή του άρθρου 19, δεν είναι δυνατόν να αντληθεί κανένα έγκυρο συμπέρασμα όσον αφορά την υποχρέωση λήψεως της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής σε περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 6· ομοίως, η υποχρέωση διαβουλεύσεως με τη συμβουλευτική επιτροπή πριν από την επιβολή των προβλεπομένων στο άρθρο 15, παράγραφος 2, κυρώσεων απορρέει από την παράγραφο 3 του εν λόγω άρθρου, που επιβάλλει τη γνωμοδότηση στις προβλεπόμενες στις παραγράφους 1 και 2 περιπτώσεις.

— *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

- 31 Το άρθρο 10, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 ορίζει ότι « συμβουλευτική επιτροπή επί συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων εκφέρει γνώμη προ της εκδόσεως αποφάσεως η οποία, είτε εκδίδεται κατά τη διαδικασία της παραγράφου 1, είτε αφορά ανανέωση, τροποποίηση ή ανάκληση αποφάσεως η οποία εξεδόθη κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ». Οι παράγραφοι 4, 5 και 6 του άρθρου 10 αναφέρονται στη σύνθεση και στους ειδικούς όρους λειτουργίας της συμβουλευτικής επιτροπής.
- 32 Δεδομένου ότι η υπό κρίση εν προκειμένο απόφαση δεν αφορά την « ανανέωση, τροποποίηση ή ανάκληση » πράξεως που κηρύσσει ανεφάρμοστη την παράγραφο 1 του άρθρου 85 της Συνθήκης, εκδοθείσας κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, πρέπει να εξεταστεί αν απόφαση λαμβανόμενη από την Επιτροπή βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 « εκδίδεται κατά τη διαδικασία της παραγράφου 1 » του άρθρου 10 του ιδίου κανονισμού. Κατά την εν λόγω παράγραφο, « η Επιτροπή διαβιβάζει αμελλητί στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών αντίγραφο των αιτήσεων και των κοινοποιήσεων καθώς και τα σπουδαιότερα έγγραφα τα οποία της απευθύνονται για τη διαπίστωση παραβάσεων των διατάξεων του άρθρου 85 ή του άρθρου 86 της Συνθήκης, για τη χορήγηση αρνητικής πιστοποίησης ή για την έκδοση αποφάσεως εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3 ».
- 33 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, κατά κύριο λόγο, ότι οι προσωρινές αποφάσεις τις οποίες λαμβάνει η Επιτροπή κατ' εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 δεν είναι δυνατόν παρά να έπονται της κοινοποίησεως μιας συμφωνίας προς την Επιτροπή και ότι, εφόσον έχουν ως αποτέλεσμα την απάλεια για την αιτούσα επιχείρηση του πλεονεκτήματος της μη επιβολής προστίμου την οποία, καταρχήν, εξασφαλίζει η εν λόγω κοινοποίηση, ισοδυναμούν με διαπίστωση παραβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

- 34 Η ερμηνεία αυτή ευσταθεί μετά από προσεκτική ανάγνωση του άρθρου 15 του κανονισμού 17. Το εν λόγω άρθρο, που ρυθμίζει το θέμα των προστίμων, αποτελείται από έξι παραγράφους. Η παράγραφος 1 αφορά τα πρόστιμα που είναι δυνατόν να επιβληθούν στις επιχειρήσεις σε περίπτωση που αυτές παρέχουν ανακριβείς πληροφορίες στην Επιτροπή ή αρνούνται να υποβληθούν σε έλεγχο. Η παράγραφος 2 αφορά την επιβολή προστίμων για παραβάσεις των άρθρων 85 ή 86. Στην παράγραφο 4 διευκρινίζεται ότι τα επιβαλλόμενα δυνάμει του κανονισμού 17 πρόστιμα δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα. Τέλος, στην προπαρατεθείσα παράγραφο 5 ορίζεται ότι οι επιχειρήσεις που έχουν κοινοποιήσει ορισμένη συμφωνία στην Επιτροπή έχουν το προνόμιο να μη μπορεί, καταρχήν, να τους επιβληθεί πρόστιμο ως προς την εν λόγω συμφωνία.
- 35 Εξάλλου, στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι « οι διατάξεις του άρθρου 10, παράγραφος 3 έως 6, εφαρμόζονται εν προκειμένω ». Η εν λόγω παράγραφος έπεται αμέσως των δύο προεκτεθεισών παραγράφων οι οποίες απαριθμούν τις δύο βασικές κατηγορίες προστίμων που προβλέπονται από τον κανονισμό 17. Επομένως, από την ίδια τη δομή του άρθρου 15, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, συνάγεται ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 15 του κανονισμού 17, η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής απαιτείται μόνο ενόψει της εκδόσεως αποφάσεως επιβάλλουσας πρόστιμο. Οι προσωρινές αποφάσεις που λαμβάνονται δυνάμει της παραγράφου 6 του εν λόγω άρθρου δεν καταλέγονται μεταξύ των αποφάσεων στις οποίες αναφέρονται οι παράγραφοι 1 και 2 και δεν έχουν ούτε ως σκοπό ούτε ως αποτέλεσμα την επιβολή προστίμου στην επιχείρηση προς την οποία απευθύνονται.
- 36 Το προβαλλόμενο από τη Vichy επιχειρημα που στηρίζεται στην ακολουθούμενη από την Επιτροπή πρακτική ως προς την επιβολή προστίμων λόγω παροχής ανακριβών πληροφοριών ή κατά τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων είναι αυτό καθαυτό αλυσιτελές, καθόσον η εν λόγω πρακτική δεν επηρεάζει την εφαρμογή του κανόνα δικαίου, η οποία απορρέει αποκλειστικά από τη Συνθήκη και τις διατάξεις εφαρμογής της. Εν πάση περιπτώσει, και αν ακόμα γίνει δεκτό ότι υφίσταται τέτοια πρακτική της Επιτροπής, το γεγονός ότι η τελευταία λαμβάνει τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής σε περίπτωση επιβολής προστίμων λόγω παροχής ανακριβών πληροφοριών ή στην περίπτωση λήψεως προσωρινών μέτρων δεν επιτρέπει τη συναγωγή εγκύρου συμπεράσματος σχετικά με το ζήτημα αν ο εν λόγω τύπος απαιτείται επίσης πριν από τη λήψη προσωρινής αποφάσεως βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6.
- 37 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι η υποχρέωση αιτήσεως και λήψεως της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής πριν από την επιβολή προστίμου λόγω παροχής

ανακριβών πληροφοριών απορρέει, όπως προαναφέρθηκε (βλ. ανωτέρω, σκέψεις 34 έως 35), από τη θέση της παραγράφου 3, εφαρμοστέας στην περίπτωση των προστίμων που προβλέπονται από τις παραγράφους 1 και 2, εντός του άρθρου 15 του κανονισμού 17. Εξάλλου, όπως έκρινε το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα Διάταξη του της 17ης Ιανουαρίου 1980, τα επιβαλλόμενα από την Επιτροπή προσωρινά μέτρα σε περίπτωση παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού έχουν ως νομικό έρεισμα το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, το οποίο, όπως και το προπαρατεθέν άρθρο 10, παράγραφος 1, αφορά τη διαπίστωση παραβάσεων. Κατά συνέπεια, αν όντως αποτελεί πρακτική της Επιτροπής να λαμβάνει τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής προ της επιβολής προστίμου λόγω παροχής ανακριβών πληροφοριών ή προ της λήψεως προσωρινού μέτρου, το μόνο συμπέρασμα που μπορεί να συναχθεί είναι ότι η εν λόγω πρακτική είναι σύμφωνη με τις διατάξεις, αφενός, του άρθρου 15, παράγραφοι 1 και 3, και, αφετέρου, του άρθρου 3 του κανονισμού 17. Επομένως, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλεστεί τις εν λόγω διατάξεις για να υποστηρίξει ότι, κατ' αναλογία, η λήψη της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής απαιτείται επίσης πριν από τη λήψη αποφάσεως βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6.

- 38 Περαιτέρω, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας που στηρίζεται στη σκοπιμότητα της εν λόγω γνωμοδότησεως είναι εξίσου αλυσιτελές. Είναι βεβαίως γεγονός ότι οι γνωστοποιήσεις στις οποίες προβαίνει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 ελάγονται έννομα αποτελέσματα για τις επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνονται. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο, όπως προαναφέρθηκε, το Δικαστήριο δέχθηκε, στην προαναφερθείσα απόφασή του της 15ης Μαρτίου 1967, ότι είναι παραδεκτή η προσβολή των εν λόγω γνωστοποιήσεων από τους αποδέκτες τους, υπό τις προβλεπόμενες στο άρθρο 173 της Συνθήκης προϋποθέσεις. Ωστόσο, καίτοι οι δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 γνωστοποιήσεις της Επιτροπής πρέπει να χωρούν χωρίς να θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως και, ιδίως, τα δικαιώματα άμυνας που διασφαλίζει το άρθρο 19, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, δεν έπεται ως εκ τούτου ότι η Επιτροπή υποχρεούται, προτού προβεί σε μια τέτοια γνωστοποίηση, να λαμβάνει τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής, σκοπός της οποίας, όπως διευκρινίζεται τόσο από τον τίτλο όσο και από το περιεχόμενο του άρθρου 10 του κανονισμού 17, είναι η εξασφάλιση « συνεργασίας με τις αρχές των κρατών μελών » κατά τον χειρισμό των υποθέσεων ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι στερήθηκε θεμελιώδους δικαιώματός της επειδή απλώς δεν ελήφθη η γνώμη των εθνικών εμπειρογνομόνων.

- 39 Όπως προκύπτει πράγματι από τον συνδυασμό των διατάξεων των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 10 του κανονισμού 17, η εν λόγω γνώμη απαιτείται μόνο πριν από τη λήψη τελικής αποφάσεως από την Επιτροπή, με την οποία αυτή διαπιστώνει

παράβαση του άρθρου 85 της Συνθήκης ή, αντίθετα, χορηγεί αρνητική πιστοποίηση σύμφωνα με τη σχετική αίτηση που της έχει υποβληθεί ή, ακόμη, κηρύσσει, βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, ανεφάρμοστη την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου επί της συμφωνίας που της έχει κοινοποιηθεί. Επομένως, σε κάθε περίπτωση και ασχέτως της απαντήσεως που προτίθεται να δώσει, η Επιτροπή υποχρεούται να λάβει τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής μόνο κατά το τελικό στάδιο εξετάσεως της αιτήσεως που της έχει υποβληθεί. Όπως έχει δεχθεί το Δικαστήριο, « η διαβούλευση με τη συμβουλευτική επιτροπή αντιπροσωπεύει το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας πριν από τη λήψη της αποφάσεως, η δε γνώμη εκδίδεται βάσει προσχεδίου της αποφάσεως » (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 35).

- 40 Τέλος, σχετικά με το επιχείρημα της Vichy ότι η ακρόαση της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως πρέπει να ακολουθείται πάντοτε από γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1 του προπαρατεθέντος κανονισμού 99/63: « Πριν ζητηθεί η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής (...) η Επιτροπή προβαίνει σε ακρόαση (της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως) κατ' εφαρμογή του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. » Το νόημα της εν λόγω διατάξεως φωτίζεται από τις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού, σύμφωνα με τις οποίες « η συμβουλευτική επιτροπή γνωμοδοτεί (...) μετά το πέρας κάθε διαδικασίας εξετάσεως ». Η εν λόγω διάταξη σημαίνει ότι, οσάκις απαιτείται, η γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής, η οποία πρέπει να είναι σε θέση να εκφέρει γνώμη έχοντας επαρκή γνώση των δεδομένων, δεν μπορεί παρά να έπεται της ακροάσεως της επιχειρήσεως η οποία πραγματοποιείται κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Ωστόσο, από αυτό δεν μπορεί η προσφεύγουσα να συναγάγει ότι την ακρόαση της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως πρέπει απαραίτητως να ακολουθεί γνωμοδότηση της επιτροπής. Η προαναφερθείσα απόφαση Hoechst κατά Επιτροπής, όπου το Δικαστήριο δέχθηκε ότι « σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού 99/63 (...) προτού ζητήσει τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής (...) η Επιτροπή προβαίνει σε ακρόαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Με την εν λόγω διάταξη επιβεβαιώνεται ότι η ακρόαση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων και η λήψη της γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής είναι αναγκαίες στις ίδιες περιπτώσεις » πρέπει, κατά το Πρωτοδικείο, να θεωρηθεί ότι σημαίνει ότι, όπως προαναφέρθηκε, η γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής μπορεί να ληφθεί μόνον αφού η ενδιαφερομένη επιχείρηση έχει προηγουμένως κληθεί να υποβάλει τις παρατηρήσεις της κατά τους προβλεπόμενους στο άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 όρους. Καμία γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου ούτε διάταξη του κανονισμού 17 ή του κανονισμού 99/63 δεν επιβάλλει το αντίστροφο, ήτοι να έπεται οπωσδήποτε της ακροάσεως της επιχειρήσεως, οσάκις αυτή απαιτείται, γνωμοδότηση της συμβουλευτικής επιτροπής. Το αυτό ισχύει ειδικότερα και στην περίπτωση ανακοινώσεως της Επιτροπής κατά το άρθρο 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17.

- 41 Από τα προηγηθέντα συνάγεται ότι ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως περί παραβάσεως ουσιώδους τύπου πρέπει να απορριφθεί.

Ως προς τον ισχυρισμό ότι το κοινοποιηθέν από τη Vichy σύστημα αποκλειστικής διανομής δεν αντίκειται στο άρθρο 85, παράγραφος 1

— *Επιχειρήματα των διαδίκων*

- 42 Κατά τη Vichy, η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθότι τα ληφθέντα υπόψη για τη θεμελίωση της παραβάσεως στοιχεία δεν είναι αποφασιστικής σημασίας, επειδή δεν ελήφθησαν υπόψη ορισμένοι κρίσιμοι παράγοντες και, τέλος, επειδή το υιοθετηθέν από τη Vichy κριτήριο για την οργάνωση του δικτύου διανομής της είναι σύμφωνο με τη Συνθήκη.
- 43 Όσον αφορά, πρώτον, τη μη αποδεικτική δύναμη των στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή για τη διαπίστωση της παραβάσεως, η Vichy υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη αισθητής παρακαλύψεως του ανταγωνισμού και του μεταξύ των κρατών μελών εμπορίου, δεδομένου ότι κανένα από τα στοιχεία των οποίων η εκτίμηση οδήγησε την Επιτροπή στο συμπέρασμα περί παρακαλύψεως του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς δεν είναι λυσιτελές. Τα εν λόγω στοιχεία είναι τρία. Αφορούν το σωρευτικό αποτέλεσμα των συστημάτων διανομής που παρατηρείται στη σχετική αγορά, το μερίδιο που κατέχει επί του συνόλου της αγοράς των καλλυντικών προϊόντων η αγορά δερματολογικών φαρμακευτικών προϊόντων καθώς και το κατά πόσον επηρεάζεται αισθητά ο ανταγωνισμός στην αγορά για την οποία πρόκειται.
- 44 Κατά τη Vichy, το προβαλλόμενο από την Επιτροπή επιχείρημα που βασίζεται στο σωρευτικό αποτέλεσμα των συστημάτων διανομής δεν είναι λυσιτελές ελλείψει σαφούς καθορισμού της σχετικής αγοράς. Η εν λόγω αγορά προσδιορίστηκε κατά τρόπο τυπικό, χωρίς άλλη εξέταση πλην μιας συνοπτικής ανάλυσεως των πραγματικών συνθηκών λειτουργίας της, σε αντίθεση, ιδίως, προς τις αρχές που έθεσε το Δικαστήριο στην απόφασή του της 25ης Οκτωβρίου 1977, 26/76, Metro κατά Επιτροπής, γνωστή ως « Metro I » (Rec. 1977, σ. 1875). Η Vichy υποστηρίζει ότι η ανάλογη εφαρμογή των καθιερωμένων με την εν λόγω απόφαση αρχών δεν ενδείκνυται, καθόσον η αγορά χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη πλειόνων δικτύων διανομής που λειτουργούν ανταγωνιστικά. Βεβαίως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ιδίως από τις απο-

φάσεις της 30ής Ιουνίου 1966, 56/65, Société technique minière (Rec. 1966, σ. 337), της 12ης Δεκεμβρίου 1967, 23/67, Brasserie de Haecht (Rec. 1967, σ. 525), και της 11ης Δεκεμβρίου 1980, 31/80, L' Oréal (Rec. 1980, σ. 3775), προκύπτει ότι κατά την εκτίμηση των αποτελεσμάτων ενός συστήματος διανομής επί του ανταγωνισμού πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η επιρροή που ενδεχομένως ασκούν σωρευτικώς τα άλλα συστήματα διανομής. Ωστόσο, όπως υπενθύμισε πρόσφατα το Δικαστήριο αναφερόμενο στις αποκαλούμενες « συμβάσεις προμηθείας μύρας » συμφωνίες (απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 1991, C-234/89, Delimitis, Συλλογή 1991, σ. I-935), πρόκειται απλώς για ένα εκτιμητέο στοιχείο μεταξύ πλειόνων. Όμως, κατά τη Vichy, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη άλλα στοιχεία, καθότι δεν εξέτασε τα αποτελέσματα των επιδικών συμφωνιών στο πραγματικό πλαίσιο εφαρμογής τους. Σε αντίθεση με τα διαπιστωθέντα από την Επιτροπή στην υπόθεση Yves Rocher [απόφαση της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 1986, Yves Rocher (IV-31.428 έως IV-31.432), ΕΕ 1987, L 8, σ. 49], δεν υποστηρίζεται ότι οι συναπτόμενες από τη Vichy συμφωνίες διανομής απαγορεύουν στους φαρμακοποιούς να διανέμουν προϊόντα με άλλο σήμα. Στην πραγματικότητα, το οργανωθέν από τη Vichy σύστημα διανομής είναι καθ' όλα σύμφωνο με τις ορισθείσες με την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 1991 προϋποθέσεις. Περαιτέρω, η Vichy, που αμφισβητεί ορισμένα μεγέθη που ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, ιδίως σχετικά με τη γερμανική και βρετανική αγορά, υποστηρίζει ότι, εφόσον η Επιτροπή προσδιόρισε ευρέως την οικεία αγορά, γίνεται δύσκολα αντιληπτό τι την οδήγησε στη συνέχεια να συγκεντρώσει το ενδιαφέρον της μόνο στους περιορισμούς του ανταγωνισμού που απαντώνται στο κύκλωμα των φαρμακείων.

- 45 Κατά την προσφεύγουσα, κακώς επίσης επικαλείται η Επιτροπή το τμήμα που κατέχει η αγορά δερματολογικών φαρμακευτικών προϊόντων στο πλαίσιο του συνόλου της αγοράς καλλυντικών. Η θέση της Επιτροπής ότι το τμήμα της αγοράς που πρέπει να ληφθεί υπόψη ποικίλλει από 5 έως 40 % στερείται σοβαρότητας. Στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, η Vichy πρότεινε ως κατά προσέγγιση ποσοστό το 10 %, το οποίο είχε υιοθετηθεί από την Επιτροπή στην προαναφερθείσα απόφαση Yves Rocher. Εξάλλου, η Vichy διευκρινίζει ότι η Επιτροπή αγνόησε παντελώς το γεγονός ότι το τμήμα αγοράς που αναλογεί στα διανεμόμενα μέσω των φαρμακείων προϊόντα παρουσιάζει μείωση, εξέλιξη που προκύπτει από την ιστορία της διανομής προϊόντων μέσω φαρμακείων.

- 46 Τέλος, η Vichy ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν θεμελιώνει βάσει εξακριβωμένων στοιχείων την άποψη ότι το κοινοποιηθέν σύστημα διανομής επηρεάζει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς.

- 47 Ως προς το σύνολο των τριών αυτών λόγων, η Επιτροπή δεν απέδειξε με την περιεχόμενη στην απόφασή της αιτιολογία, οποιαδήποτε παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.
- 48 Δεύτερον, όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη ορισμένα κρισημα στοιχεία, η Vichy υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τον ανταγωνισμό που λειτουργεί στην αγορά των καλλυντικών μεταξύ των προϊόντων με διαφορετικό διακριτικό σήμα. Η Vichy επισημαίνει ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη την παρουσία, στην αγορά, πλειόνων κυκλωμάτων διανομής που λειτουργούν ανταγωνιστικά. Τα καλλυντικά προϊόντα που πωλούνται στα φαρμακεία δεν αποτελούν ξεχωριστή αγορά, οι πραγματοποιηθείσες δε από την εταιρία μελέτες, τις οποίες αυτή προσκόμισε κατά τη διοικητική διαδικασία, καταδεικνύουν ότι τα πωλούμενα σε υπεραγορές προϊόντα μπορούν εύκολα να υποκαταστήσουν τα προϊόντα που πωλούνται στα φαρμακεία, καθότι ο καταναλωτής μεταβαίνει με ευκολία από το ένα σύστημα διανομής στο άλλο. Το κύκλωμα των φαρμακείων, εξάλλου, δεν συνιστά τμήμα απομονωμένο από την αγορά των καλλυντικών προϊόντων, η δε αγορά δεν έχει καταταμηθεί συνεπεία της πολιτικής των παραγωγών ως προς τα διακριτικά σήματα. Από το σύνολο των διαπιστώσεων αυτών συνάγεται ότι η Επιτροπή αγνόησε παντελώς την ύπαρξη ανταγωνισμού μεταξύ των διακριτικών σημάτων, σε αντίθεση προς τις αρχές που καθιέρωσε, κατά τη Vichy, το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφασή του Metro I. Στην πραγματικότητα, αντίθετα προς την εσφαλμένη άποψη της Επιτροπής επί του ζητήματος, το οργανωθέν από τη Vichy σύστημα διανομής συνιστά « νέα πρόταση στο πεδίο του ανταγωνισμού », αφενός επιτρέποντας εμπλουτισμό της προσφοράς και, αφετέρου παρέχοντας στους καταναλωτές επιπλέον δυνατότητες επιλογής.
- 49 Τρίτον, όσον αφορά την εγκυρότητα του κριτηρίου παροχής δικαιώματος διανομής που υιοθετήθηκε από τη Vichy, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το να απαιτεί την ιδιότητα του διπλωματούχου φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο, προκειμένου να χορηγήσει άδεια διανομής των προϊόντων της είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Το εν λόγω κριτήριο είναι σαφώς, σύμφωνα με τις υιοθετηθείσες από το Δικαστήριο αρχές, κριτήριο ποιοτικό: ο διπλωματούχος φαρμακοποιός δεν μπορεί να υποκαταστήσει ή να εξομοιωθεί προς φαρμακοποιό εργαζόμενο σε φαρμακείο, τον οποίον διαφοροποιεί έναντι του πρώτου η επαγγελματική πείρα, η υποχρέωση συμμορφώσεως προς την επαγγελματική δεοντολογία, η ύπαρξη προσωπικών σχέσεων με την πελατεία καθώς και η διαβίβαση από τον πωλητή προς τον παραγωγό πληροφοριών στις οποίες η επιχείρηση αποδίδει εξαιρετικά μεγάλη σημασία με σκοπό τη συνεχή βελτίωση των προϊόντων της. Εξάλλου, ο εργαζόμενος στο φαρμακείο διπλωματούχος φαρμακοποιός δεν μπορεί να απομονωθεί από τον χώρο εντός του οποίου ασκεί το επάγγελμά του και ο οποίος, ως « χώρος φροντίδας της υγείας », συνιστά προνομακκό σημείο πώλησεως σε αντίθεση με την « εκλαϊκευση » που χαρακτηρίζει τη διανομή στις υπεραγορές.

- 50 Επομένως, κακώς η Επιτροπή, επιδιώκοντας να προσδώσει στο εν λόγω ποιοτικό κριτήριο ποσοτικό δήθεν χαρακτήρα, επικαλείται τον *numerus clausus* που ισχύει, σε έξι από τα δέκα εμπλεκόμενα κράτη μέλη, προκειμένου για την πρόσβαση στο επάγγελμα του φαρμακοποιού. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δεν δύναται να επικαλεστεί επωφελώς την απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1985, 243/83, *Binon* (Συλλογή 1985, σ. 2015), η οποία εντάσσεται σε ένα νομολογιακό ρεύμα που απαγορεύει την υιοθέτηση οποιουδήποτε ποσοτικού κριτηρίου (προαναφερθείσα απόφαση *Metro I*· απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1980, 99/79, *Lancôme*, Rec. 1980, σ. 2511· προαναφερθείσα απόφαση *L' Oréal*· απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Οκτωβρίου 1986, 75/84, *Metro* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 3021). Σε αντίθεση με την πραγματική κατάσταση που διαπιστώνεται στην προαναφερθείσα απόφαση *Binon*, όπου ο περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως ήταν αποτέλεσμα αποφάσεως της ίδιας της επιχείρησης, ο περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως που απορρέει από την αρχή του *numerus clausus* δεν οφείλεται στη *Vichy* αλλά είναι το αποτέλεσμα εθνικών ρυθμίσεων προϋφισταμένων της επιλογής του κυκλώματος διανομής.
- 51 Τέλος, το ποιοτικό και όχι ποσοτικό κριτήριο που επιβάλλει την ιδιότητα του πτυχιούχου φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο αποτελεί κριτήριο αναγκαίο και όχι δυσανολόγως περιοριστικό σε σχέση με τους επιδιωκόμενους από τον παραγωγό σκοπούς. Κατά συνέπεια, είναι σύμφωνο με τις αρχές που καθιερώνονται τόσο με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 1981, 126/80, *Salonia* (Συλλογή 1981, σ. 1563), και *Binon*, προαναφερθείσα, όσο και με την απόφαση της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 1985, που εκδόθηκε σε σχέση με τη διάθεση των προϊόντων *Villeroy et Boch* [απόφαση της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 1985, *Villeroy et Boch* (IV-30.665), ΕΕ L 376, σ. 15]. Η ιδιότητα του φαρμακοποιού που εργάζεται σε φαρμακείο συνδέεται στενά με την εικόνα του εμπορικού σήματος του προϊόντος *Vichy*. Ως όρος παροχής της ιδιότητας του εγκεκριμένου διανομέα, η υιοθέτηση του κριτηρίου της υπάρξεως της ιδιότητας του εργαζομένου σε φαρμακείο πτυχιούχου φαρμακοποιού συνεπάγεται απλώς ότι παρέχεται στον παραγωγό η δυνατότητα να χρησιμοποιεί ένα « άυλο στοιχείο » για τον καθορισμό των όρων εμπορίας του προϊόντος του, η διατήρηση όμως της δυνατότητας αυτής έγινε δεκτή από την Επιτροπή στην ανακοίνωσή της επί της υποθέσεως *Yves Saint-Laurent* (ανακοίνωση της Επιτροπής περί της υποθέσεως IV/33.242-*Yves Saint-Laurent Parfums*, ΕΕ 1990, C 320, σ. 11).
- 52 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, αφού ανέλυσε την πολιτική τιμών και τα συστήματα διανομής των προϊόντων *Vichy*, πρόεβη σε επαρκή περιγραφή της αγοράς των καλλυντικών. Ειδικότερα, η απόφαση αναφέρεται στο ποσοστό των πωλήσεων καλλυντικών που πραγματοποιούνται στα φαρμακεία και στο τμήμα της αγοράς που κατέχει η *Vichy* σε πωλήσεις εντός φαρμακείων. Επομένως, η Επιτροπή υιοθέτησε ευρύ ορισμό της αγοράς για τον οποίο η *Vichy* δεν έχει λόγους να παραπονείται. Ακριβέστερος ορισμός της σχετικής αγοράς ουδόλως είναι απαραίτητος, αφού ο επηρεασμός του ανταγωνισμού είναι ούτως ή άλλως αρκούντως αισθητός, είτε θεωρηθεί ως σχετική

αγορά η αγορά μόνο των καλλυντικών προϊόντων που πωλούνται στα φαρμακεία είτε η αγορά των καλλυντικών προϊόντων εν γένει. Στην πραγματικότητα, αφού ο αισθητός περιορισμός του ανταγωνισμού είναι προφανής όσον αφορά τη στενότερα οριζόμενη αγορά στην οποία η Vichy κατέχει ηγετική θέση, αρκεί, για τους σκοπούς της προσβαλλομένης απόφασης, να διαπιστωθεί περιορισμός του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της αγοράς στο σύνολό της. Στο σημείο 19 της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή ανέφερε με επαρκή σαφήνεια ότι έλαβε υπόψη, αφενός, το φαρμακευτικό αποτέλεσμα των παραλλήλων συστημάτων αποκλειστικής διανομής μέσω φαρμακείων για όλες τις μάρκες καλλυντικών που πωλούνται στα φαρμακεία και, αφετέρου, το γεγονός ότι το κατεχόμενο από τα φαρμακευτικά δερματολογικά προϊόντα τμήμα στην αγορά καλλυντικών κυμαίνεται μεταξύ 5 και 40 %. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα εταιρία δεν επικαλέστηκε κανένα στοιχείο προκειμένου να αποδείξει ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των διαφόρων διακριτικών σημάτων είναι αρκετά έντονος για να αντισταθμίσει τη μη ύπαρξη ανταγωνισμού μεταξύ των προϊόντων που φέρουν το ίδιο διακριτικό σήμα.

- 53 Η Επιτροπή φρονεί επίσης ότι προέβη στον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών δεδομένων σύμφωνα με τις αρχές που απορρέουν από τη νομολογία του Δικαστηρίου, διαπιστώνοντας διαδοχικά την ύπαρξη συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, κατόπιν τους περιορισμούς του ανταγωνισμού που συνεπάγονται οι συμφωνίες αυτές και, τέλος, τον αισθητό επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών. Η Επιτροπή υποστηρίζει, επομένως, ότι ακολούθησε την υιοθετηθείσα από το Δικαστήριο συλλογιστική κατά την εξέταση των συστημάτων επιλεκτικής διανομής, όπως αυτή απορρέει από την προαναφερθείσα απόφαση Metro I.
- 54 Κατά την Επιτροπή, το υιοθετηθέν από τη Vichy κριτήριο, ήτοι αυτό του « κατόχου πτυχίου φαρμακοποιού ασκούντος το επάγγελμά του σε φαρμακείο », έχει σαφώς ποσοτικό και όχι ποιοτικό χαρακτήρα. Στο πλαίσιο της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή δεν θέτει υπό αμφισβήτηση το σύννομο της διατήρησης από τη Vichy της δυνατότητας να προβαίνει στη διάθεση των προϊόντων της χρησιμοποιώντας αποκλειστικά κατόχους πτυχίου φαρμακοποιού: επομένως, η αντιδικία επικεντρώνεται μόνο στη διάκριση μεταξύ πτυχιούχων φαρμακοποιών και πτυχιούχων φαρμακοποιών ασκούντων το επάγγελμά τους σε φαρμακείο. Όμως, από άποψη προσόντων, τίποτα δεν διακρίνει τον πτυχιούχο φαρμακοποιό από τον κάτοχο του ίδιου πτυχίου που ασκεί το επάγγελμά του σε φαρμακείο. Επομένως, το ζήτημα είναι ουσιαστικά αν το φαρμακείο ανταποκρίνεται οπωσδήποτε σε ποιοτικά κριτήρια στα οποία δεν είναι δυνατόν να ανταποκρίνεται κανένας άλλος χώρος πώλησας. Ο ισχυρισμός της Vichy ότι το φαρμακείο είναι ο χώρος που ευνοεί κατ' εξοχήν τη σοβαρότητα και την καλή ποιότητα των παρεχομένων συμβουλών είναι ουσιαστικά λήψη του ζητουμένου. Αντί-

θετα, η υιοθέτηση αντικειμενικών ποιοτικών κριτηρίων θα απαιτούσε να καθοριστούν τα εν λόγω κριτήρια, κατόπιν δε να ελέγχεται αν κάθε υποψήφιος διανομέας ανταποκρίνεται στα κριτήρια αυτά. Η μέθοδος αυτή θα είχε ως συνέπεια τον αποκλεισμό ορισμένων φαρμακείων που δεν θα ανταποκρίνονταν στα υιοθετηθέντα κριτήρια και στην ενσωμάτωση στο σύστημα διανομών που θα πληρούσαν τις οικείες προϋποθέσεις μολοντί θα βρίσκονταν εκτός του φαρμακευτικού κυκλώματος. Όσον αφορά τον ποσοτικό χαρακτήρα του υιοθετηθέντος κριτηρίου, που απορρέει από την ύπαρξη του *numerus clausus*, δεν έχει σημασία εάν οφείλεται στη Vichy ή είναι το αποτέλεσμα κανονιστικής ρυθμίσεως. Σημασία έχει ότι, επιλέγοντας τη συγκεκριμένη μέθοδο διανομής, η Vichy επέλεξε εσκεμμένα ένα δίκτυο αποτελούμενο από περιορισμένο αριθμό σημείων πωλήσεως. Το γεγονός ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός φαρμακείων ουδόλως επηρεάζει τον ποσοτικό χαρακτήρα του κριτηρίου, όπως δέχθηκε το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση *Binon* κατά Επιτροπής. Ο βάσει ποσοτικού κριτηρίου περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως είναι απόρροια της επιλεγείσας μεθόδου διανομής. Πράγματι, ένας παραγωγός που αποφασίζει να διανέμει τα προϊόντα του αποκλειστικά στους αερολιμένες δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν ελέγχει τον αριθμό των σημείων πωλήσεως επειδή ο αριθμός των αερολιμένων έχει περιοριστεί από τις αρμόδιες αρχές. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ούτε αυτή η ίδια ούτε το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει, υπέρ του παραγωγού, την αρχή της ελεύθερης επιλογής του εγκεκριμένου διανομέα· εμμένουν σταθερά στην άποψη ότι ο παραγωγός πρέπει να επιλέγει τους μεταπράτες του βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα.

- 55 Η Επιτροπή προσθέτει ότι από το σημείο 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι ο όρος περί αποκλειστικής πωλήσεως των προϊόντων Vichy στα φαρμακεία συνεπάγεται αισθητό περιορισμό του ανταγωνισμού, ιδίως ενόψει των κατεχομένων από τη Vichy μεριδίων της αγοράς και του σωρευτικού αποτελέσματος των συστημάτων επιλεκτικής διανομής που αποτελούν χαρακτηριστικό της εν λόγω αγοράς. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει σχετικά ότι, προκειμένου να κριθεί αν ορισμένη συμφωνία επιλεκτικής διανομής πρέπει να θεωρηθεί ως απαγορευμένη λόγω των αλλοιώσεων του ανταγωνισμού στις οποίες αποσκοπεί ή τις οποίες συνεπάγεται, πρέπει να λαμβάνεται ιδίως υπόψη η φύση και η ποσότητα, περιορισμένη ή μη, των προϊόντων που καλύπτονται από τη συμφωνία, η θέση και η σημασία των συμβαλλομένων στη σχετική αγορά, ο μεμονωμένος χαρακτήρας της επίμαχης συμφωνίας ή, αντίθετα, η ένταξή της στο πλαίσιο ενός συνόλου συμφωνιών (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση *L'Oréal*). Το Δικαστήριο έχει δεχθεί ακόμη ότι, για να κριθεί αν μία συμφωνία μπορεί να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, πρέπει να εξεταστεί αν είναι δυνατόν να πιθανολογηθεί ότι η εν λόγω συμφωνία μπορεί να επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνάμει του ρεύμα του μεταξύ κρατών μελών εμπορίου (όπ. π. σκέψη 18). Η Επιτροπή προσθέτει περαιτέρω ότι, σε αντίθεση με τη μέθοδο που υιοθετήθηκε στην προαναφερθείσα υπόθεση *Defimitis*, την οποία εσφαλμένως επικαλείται η προσφεύγουσα και όπου το Δικαστήριο διέκρινε μεταξύ, αφενός, της διανομής της παλουμένης στα ξενοδοχεία, καφενεία και εστιατόρια μύρας και, αφετέρου, της διανομής της παλουμένης στα πρατήρια λιανικής πωλήσεως τροφίμων μύρας, η ίδια υιοθέτησε ευρύ ορισμό της αγοράς, λαμβάνοντας υπόψη τα διάφορα κυκλώματα διανομής.

- 56 Τέλος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, ενόψει των αριθμητικών στοιχείων που έχει στην κατοχή της, απέδειξε, στο σημείο 19 της προσβαλλομένης απόφασης, ότι η επέκταση του δικτύου διανομής της Vichy σε σημεία πώλησεως εκτός των φαρμακείων θα συνεπήγετο αύξηση του αριθμού των σημείων πώλησεως και χρησιμοποίηση από τους μεταπράτες, πέραν των φαρμακοποιών, των διαφορών στην τιμή πώλησεως μεταξύ των κρατών μελών για την πραγματοποίηση « παραλλήλων εισαγωγών ». Η Επιτροπή ανέφερε επίσης ότι το γεγονός ότι ο ανταγωνισμός επηρεάζεται αισθητά απορρέει από το σωρευτικό αποτέλεσμα της υπάρξεως παραλλήλων συστημάτων αποκλειστικής διανομής μέσω φαρμακείων.

— *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

- 57 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση της 15ης Μαρτίου 1967, το Δικαστήριο έκρινε ότι, « για να αποκλείσει η Επιτροπή μία συμφωνία από το πλεονέκτημα της εξαιρέσεως από το πρόστιμο του άρθρου 15, παράγραφος 5, του κανονισμού 17, πρέπει πρώτα να θεωρήσει, βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ».
- 58 Το Πρωτοδικείο τονίζει στη συνέχεια ότι το Δικαστήριο έκρινε επίσης, αφενός, ότι « η δομή της αγοράς δεν εμποδίζει την ύπαρξη διαφοροποιημένων διαύλων διανομής προσαρμοσμένων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων παραγωγών και στις ανάγκες των διαφόρων κατηγοριών καταναλωτών » (προαναφερθείσα απόφαση Metro I) και, αφετέρου, « προκειμένου να κριθεί (...) αν μία συμφωνία (διανομής) πρέπει να θεωρηθεί απαγορευμένη λόγω των αλλοιώσεων του ανταγωνισμού στις οποίες αποσκοπεί ή τις οποίες συνεπάγεται, πρέπει να εξεταστεί η λειτουργία του ανταγωνισμού στο πραγματικό πλαίσιο εντός του οποίου θα αναπτυσσόταν ελλείψει της επίμαχης συμφωνίας. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να λαμβάνεται ιδίως υπόψη η φύση και η ποσότητα, περιορισμένη ή μη, των προϊόντων που καλύπτονται από τη συμφωνία, η θέση και η σημασία των συμβαλλομένων στην αγορά των οικείων προϊόντων, ο μεμονωμένος χαρακτήρας της επίμαχης συμφωνίας ή, αντίθετα, η θέση της τελευταίας εντός ενός συνόλου συμφωνιών » (προαναφερθείσα απόφαση L'Oréal, σκέψη 19).
- 59 Τρίτον, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί επίσης ότι, « οσάκις η πρόσβαση σε ένα δίκτυο επιλεκτικής διανομής εξαρτάται από προϋποθέσεις ευρισκόμενες εκτός των ορίων μιας απλής αντικειμενικής επιλογής επί τη βάσει

ποιοτικών κριτηρίων, ιδίως δε οσάκις βασίζεται σε ποσοτικά κριτήρια, το σύστημα διανομής εμπίπτει καταρχήν στο πεδίο εφαρμογής της απαγορεύσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, καθόσον (...) η συμφωνία πληροί διάφορες προϋποθέσεις συναρτώμενες λιγότερο προς τη νομική φύση της και περισσότερο προς τη σχέση της, αφενός, με το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και, αφετέρου, με τη λειτουργία του ανταγωνισμού» (προαναφερθείσα απόφαση L' Océal, σκέψη 17). Επ' αυτού υπενθυμίζεται επίσης ότι, ενώ η παρακώλυση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς που ενδεχομένως προκαλείται από ένα τέτοιο σύστημα διανομής πρέπει να είναι επαρκώς έντονη (απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Ιουλίου 1969, 5/69, Völk, Rec. 1969, σ. 295), ουδόλως είναι απαραίτητο να είναι και πραγματική. Η παρακώλυση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς μπορεί να είναι ένα δυνάμει αποτέλεσμα (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, προαναφερθείσα της 11ης Ιουλίου 1985, 42/84, Remia κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 2545, και της 17ης Νοεμβρίου 1987, 142/84 και 156/84, BAT κατά Επιτροπής, σ. 4487).

- 60 Αυτές είναι οι αρχές βάσει των οποίων πρέπει να εξεταστεί ο λόγος ακυρώσεως που βασίζεται στο ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε επαρκώς κατά νόμο ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της απαγορεύσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Προς τούτο, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι πρέπει να εξεταστούν διαδοχικώς ο καθορισμός της σχετικής αγοράς, το σύννομο του κριτηρίου ενσωμάτωσης των διανομέων στο σύστημα διανομής και τα αποτελέσματα της κοινοποιηθείσας τυποποιημένης συμφωνίας επί του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

Ως προς τον καθορισμό της σχετικής αγοράς

- 61 Όπως προκύπτει τόσο από τις αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως όσο και από το υπόμνημα αντικρούσεως της Επιτροπής, η αγορά που πρέπει να ληφθεί ως σημείο αναφοράς, προκειμένου να εκτιμηθεί η αλλοίωση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς που προκαλείται ενδεχομένως από την τυποποιημένη συμφωνία που κοινοποιήθηκε από την προσφεύγουσα είναι, κατά την Επιτροπή, η αγορά των καλλυντικών προϊόντων. Κατά την καθής, η σχετική αγορά περιλαμβάνει, αναλυόμενη με βάση τα διανεμόμενα προϊόντα, τα προϊόντα κάλλους και καθαριότητας, τα προϊόντα κομμωτικής και τα προϊόντα οιοπνευματώδους αρωματοποιίας. Το φάσμα των διανεμομένων από τη Vichy προϊόντων απαρτίζεται από πλήρη σειρά προϊόντων περιποίησης προσώπου και σώματος, στην οποία δεν περιλαμβάνονται προϊόντα οιοπνευματώδους αρωματοποιίας. Αναλυόμενη από την άποψη των κυκλωμάτων διανομής, είναι κατά την Επιτροπή η αγορά στην οποία λειτουργεί το σύνολο των κυκλωμάτων διανομής που υφίστανται για αυτού του είδους τα προϊόντα. Τα εν λόγω κυκλώματα είναι κατά την προσβαλλόμενη απόφαση τέσσερα. Πρόκειται για το κύκλωμα της μεγάλης διανομής, που με τη σειρά του απαρτίζεται από υπεραγορές, πρατήρια φαρμακευτικών και καλλυντικών ειδών και μεγάλα εμπορικά κέντρα, το κύκλωμα της επιλεκτικής διανομής στα αρωματοπωλεία και τα μεγάλα καταστήματα πολυτελείας, το κύκλωμα της διανομής μέσω φαρμακείων — μόνο στο οποίο είναι

παρούσα η προσφεύγουσα — καθώς και το κύκλωμα των απευθείας πωλήσεων, ιδίως πωλήσεως δι' αλληλογραφίας. Τέλος, γεωγραφικώς, είναι σαφές ότι η σχετική αγορά εκτείνεται στο σύνολο του εδάφους της κοινής αγοράς, υπενθυμιζομένου πάντως ότι τα προϊόντα Vichy δεν διατίθενται στη Δανία. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι ο ορισμός αυτός της αγοράς είναι απολύτως ταυτόσημος με αυτόν που περιέχεται στην κοινοποίηση της Vichy.

- 62 Τα καλλυντικά προϊόντα πωλούνται υπό πλείονα διακριτικά σήματα. Σε γενικές γραμμές, σε κάθε διακριτικό σήμα αντιστοιχεί συγκεκριμένο δίκτυο διανομής. Οι μάρκες προϊόντων που πωλούνται σε φαρμακεία, όπως αυτή της προσφεύγουσας, δεν συναντώνται στο κύκλωμα των αρωματοπωλείων πολυτελείας ή μεγάλης διανομής. Ορισμένοι παραγωγοί προσφέρουν μεγάλη ποικιλία προϊόντων, όπως ο όμιλος L'Oréal, που επιλέγει τα κυκλώματα διανομής με βάση το κύρος των εκάστοτε διακριτικών σημάτων. Η Vichy δέχεται ότι τα νέα και εισάγοντα κάποια καινοτομία προϊόντα διανέμονται, κατά κανόνα, αρχικά στα φαρμακεία και στη συνέχεια, αφού διαμορφωθούν οι συνθήκες του καταναλωτικού κοινού, διανέμονται σε ευρύτερη κλίμακα, υπό άλλο διακριτικό σήμα, στη μεγάλη διανομή και στα αρωματοπωλεία πολυτελείας. Σύμφωνα με την πραγματοποιηθείσα από τον André-Paul Weber για λογαριασμό της Επιτροπής μελέτη που αναφέρθηκε ανωτέρω, η κατάτμηση σε διάφορα κυκλώματα διανομής αντιστοιχεί σε προσπάθεια διαφοροποίησης, ανάλογα με τα κυκλώματα μέσω των οποίων αυτά διοχετεύονται στην αγορά, των τιμών προϊόντων που είναι δυνατό να αλληλοϋποκατασταθούν.
- 63 Σύμφωνα με τις πληροφορίες που κοινοποίησε η ίδια η προσφεύγουσα στην Επιτροπή, ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε στην υπό εξέταση αγορά ανήλθε, το 1987, σε 7,3 δισεκατομμύρια γερμανικά μάρκα στη Γερμανία, σε 30,3 δισεκατομμύρια γαλλικά φράγκα στη Γαλλία, σε 4 δισεκατομμύρια ιταλικών λιρών στην Ιταλία και σε 1,1 δισεκατομμύριο λιρών στερλινών στο Ηνωμένο Βασίλειο. Επί των ποσών αυτών, για καθένα από τα εν λόγω τέσσερα κράτη μέλη, το αντιστοιχούν σε καλλυντικά προϊόντα διανεμόμενα μέσω φαρμακείων ποσοστό ανέρχεται αντιστοίχως, σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, σε 4,8 %, 9 %, 16,5 % και 44 %. Σε καθένα από τα εν λόγω τέσσερα κράτη μέλη, οι πραγματοποιηθείσες από τη Vichy πωλήσεις αντιπροσωπεύουν, αντίστοιχα, 1,5 %, 2,2 %, 3,5 % και 1 % της αγοράς καλλυντικών προϊόντων και 32 %, 25 %, 21,4 % και 2,2 % των διανεμομένων μέσω φαρμακείων καλλυντικών. Πάντα κατά τη Vichy, το μερίδιο αγοράς του ομίλου L'Oréal, εκτιμώμενο επί του συνόλου της δυτικοευρωπαϊκής αγοράς, ανερχόταν σε 14 % το 1986, του μεγέθους αυτού ποικίλλοντος από 25 % για τα προϊόντα κομμωτικής μέχρι 7 % για τα προϊόντα καθαριότητας. Κατά το ίδιο έτος, ο πλέον άμεσος ανταγωνιστής του ομίλου L'Oréal ήταν ο όμιλος Lever, που αντιπροσώπευε 6 % της αγοράς. Ο όμιλος L'Oréal, του οποίου η Vichy αποτελεί θυγατρική εταιρία κατά ποσοστό 100 %, ηγείται της αγοράς στη Γαλλία και την Ιταλία. Εξάλλου κατέχει την τέταρτη θέση στη Γερμανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το 1987, πραγματοποίησε κύκλο εργασιών ύψους 3,4 δισεκατομ-

μυρίων ECU, από τα οποία 116,5 εκατομμύρια πραγματοποιήθηκαν από την προσφεύγουσα. Πάντα κατά τις πληροφορίες της τελευταίας, η παρατηρούμενη στην αγορά εξέλιξη χαρακτηρίζεται από ανάπτυξη του κυκλώματος της μεγάλης διανομής και αντίστοιχη συρρίκνωση της διανομής μέσω φαρμακείων. Το μερίδιο αγοράς της διανομής μέσω φαρμακείων, μολονότι παραμένει σταθερό σε πολλές ζώνες, παρουσιάζει συρρίκνωση σε πολλές άλλες. Πρόκειται, ιδίως, περί των προϊόντων για παιδιά, των προϊόντων καθαρισμού και σαμπουάν. Ωστόσο, η προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρει ότι, στην περίπτωση της γερμανικής αγοράς, το μερίδιο του κυκλώματος διαθέσεως μέσω φαρμακείων αυξάνει με γρηγορότερο ρυθμό απ' ό,τι η αγορά στο σύνολό της.

- 64 Αυτή είναι επομένως η αγορά, της οποίας η δομή προσδιορίστηκε με κοινή συμφωνία των διαδίκων, εντός της οποίας πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή απέδειξε επαρκώς κατά νόμο την ύπαρξη αισθητής αλλοιώσεως του ανταγωνισμού και ικανής, ως εκ τούτου, να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της απαγορεύσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Στο προκαταρκτικό στάδιο της προσωρινής εξετάσεως της τυποποιημένης συμφωνίας που κοινοποιήθηκε από την προσφεύγουσα, η αντιδικία περιορίζεται, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, μόνο στο σύννομο του κριτηρίου της ενσωματώσεως στο δίκτυο διανομής της, όπως αυτό καθορίστηκε από την παρασκευάστρια εταιρία για το σύνολο των κρατών μελών της Κοινότητας όπου διανέμονται τα προϊόντα της, εξαιρουμένης της Γαλλίας. Σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, το εν λόγω κριτήριο, ήτοι η ύπαρξη της ιδιότητας του εργαζομένου σε φαρμακείο φαρμακοποιού, αφενός, πρέπει να θεωρηθεί ως ποσοτικό κριτήριο αντίθετο προς τη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσα απόφαση L' Oréal) και, αφετέρου, εν πάση περιπτώσει, η χρησιμοποίησή του δεν είναι αναγκαία για την προσήκουσα διανομή των προϊόντων. Επομένως, το Πρωτοδικείο πρέπει να εξετάσει καταρχάς το σύννομο του υιοθετηθέντος από τη Vichy κριτηρίου επιλογής των διανομέων της, κατόπιν δε, αν είναι αναγκαίο, τα ενδεχόμενα αποτελέσματα της εφαρμογής του στον ανταγωνισμό και στο εμπόριο εντός της Κοινότητας.

Ως προς τη νομιμότητα του κριτηρίου εισόδου στο σύστημα επιλεκτικής διανομής

- 65 Όπως δέχθηκε το Δικαστήριο στην απόφασή του της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψη 33), οι συμφωνίες οι οποίες συγκροτούν σύστημα επιλεκτικής ή αποκλειστικής διανομής επηρεάζουν, καταρχήν, τον ανταγωνισμό. Ωστόσο, ορισμένα προϊόντα έχουν ιδιότητες συνεπεία των οποίων δεν μπορούν να προσφέρονται αποτελεσματικά στο κοινό χωρίς τη μεσολάβηση εξειδικευμένων διανομέων. Έτσι, η ύπαρξη συστήματος επιλεκτικής ή αποκλειστικής διανομής μπορεί να αποτελεί στοιχείο ανταγωνισμού σύμφωνα με το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον αποδεικνύεται ότι οι ιδιότητες των εν λόγω προϊόντων καθιστούν απαραίτητη, προς προστασία της ποιότητας και εξασφάλιση της

καλής χρήσεώς τους, την οργάνωση ενός τέτοιου συστήματος (προαναφερθείσα απόφαση L' Oréal, σκέψη 16) και υπό την προϋπόθεση ότι η επιλογή των μεταπρατών πραγματοποιείται βάσει αντικειμενικών ποιοτικών κριτηρίων, που έχουν σχέση με τα επαγγελματικά προσόντα του μεταπράτη και του προσωπικού του καθώς και με τις εγκαταστάσεις του και ότι τα εν λόγω κριτήρια καθορίζονται ομοιόμορφα για όλους τους ενδεχομένους μεταπράτες και εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις (προαναφερθείσα απόφαση Metro I, σκέψη 20). Τέλος, στην προαναφερθείσα απόφαση Binon, της 3ης Ιουλίου 1985, το Δικαστήριο έκρινε ότι « σύστημα επιλεκτικής διανομής προϊόντων του τύπου που επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών αντίκειται στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, εφόσον η επιλογή των μεταπρατών στηρίζεται σε ποσοτικά κριτήρια ».

- 66 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει, αφενός, ότι η είσοδος στο δίκτυο διανομής της Vichy εξαρτάται, στα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας και της Δανίας, από το αν ο ενδιαφερόμενος έχει την ιδιότητα του εργαζομένου σε φαρμακείο πτυχιούχου φαρμακοποιού και, αφετέρου, ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που περιέχονται στη δικογραφία, σε έξι από τα άλλα κράτη μέλη, η πρόσβαση στο επάγγελμα του φαρμακοποιού διέπεται από την αρχή του *numerus clausus*.
- 67 Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, δεν έχει σημασία αν ο περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως απορρέει άμεσα ή όχι από την οργάνωση του δικτύου διανομής που έχει τεθεί σε λειτουργία από τον παραγωγό. Είναι γεγονός ότι από την ίδια τη φύση του κάθε σύστημα αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής επηρεάζει, καταρχήν, τον ελεύθερο ανταγωνισμό (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου, AEG κατά Επιτροπής). Ωστόσο, το κριτήριο εισόδου σε δίκτυο επιλεκτικής ή αποκλειστικής διανομής πρέπει να θεωρείται ότι έχει ποσοτικό χαρακτήρα κατά την έννοια της προαναφερθείσας αποφάσεως Binon, εφόσον έχει ως σκοπό ή ως αποτέλεσμα να προκαλεί περιορισμό του αριθμού των σημείων πωλήσεως, πέραν αυτού που θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από τη φυσιολογική λειτουργία της προσφοράς και της ζήτησεως. Πράγματι, στον βαθμό που ο περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως δεν απορρέει από τη φυσιολογική λειτουργία των κανόνων της αγοράς, το κριτήριο εισόδου στο σύστημα διανομής που εφαρμόζεται από τον παραγωγό πρέπει να θεωρείται ότι έχει ποσοτικό χαρακτήρα. Επομένως, στο πλαίσιο αυτό στερείται σημασίας το αν ο περιορισμός του αριθμού των σημείων διαθέσεως του προϊόντος οφείλεται σε προϋφιστάμενη κανονιστική ρύθμιση ή απλώς στη βούληση του παραγωγού, στις περιπτώσεις, τουλάχιστον, που η τελευταία δεν είναι αμέτοχη του διαπιστωμένου περιορισμού του αριθμού των σημείων πωλήσεως.
- 68 Προκειμένου για την υπό κρίση περίπτωση, αρκεί να επισημανθεί ότι, συνεπεία της υπάρξεως των εθνικών κανονιστικών ρυθμίσεων που ο παραγωγός δεν είναι δυνατόν

να αγνοούσε και των οποίων τα αποτελέσματα επιθυμεί αντιθέτως να εκμεταλλευθεί στο ακέραιο, το κριτήριο επιλογής των διανομέων αποκτά κατ' ανάγκη ποσοτικό χαρακτήρα. Είναι βέβαια γεγονός ότι, δεδομένου ότι πρόκειται για φαρμακεία, ο αριθμός των δυνάμει σημείων πωλήσεως είναι σχετικά μεγάλος, η διαπίστωση όμως αυτή ουδόλως αναιρεί τον ποσοτικό χαρακτήρα του υιοθετηθέντος από τη Vichy κριτηρίου επιλογής. Όπως ορθώς υπογράμμισε η Επιτροπή στο υπόμνημα ανταπαντήσεώς της, ο παραγωγός που θα επέλεγε να διανέμει τα προϊόντα του αποκλειστικά στους αερολιμένες δεν θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι ο περιορισμός του αριθμού των σημείων πωλήσεως δεν είναι αποτέλεσμα δικών του ενεργειών.

69 Εξάλλου, και αν ακόμη γίνει δεκτό ότι το υιοθετηθέν από τη Vichy κριτήριο επιλογής μπορεί να θεωρηθεί ως ποιοτικό κριτήριο — άποψη που όπως μόλις εκτέθηκε δεν δέχεται το Πρωτοδικείο — θα έπρεπε να επισημανθεί ότι, εν πάση περιπτώσει, η θέση ως προϋποθέσεως εισόδου στο δίκτυο διανομής των προϊόντων Vichy της ιδιότητας του πτυχιούχου φαρμακοποιού που εργάζεται σε φαρμακείο ουδόλως είναι απαραίτητη για την προσήκουσα διανομή των εν λόγω προϊόντων. Πράγματι, εφόσον η Vichy, αφενός, δέχεται ότι τα εν λόγω προϊόντα δεν μπορούν να εξομοιωθούν προς φάρμακα και, αφετέρου, υποστηρίζει ότι είναι δεκτικά υποκαταστάσεως από ισοδύναμα προϊόντα, διανεμόμενα από ένα ή πλείονα εκ των τριών άλλων διαύλων διανομής που λειτουργούν στην αγορά των καλλυντικών προϊόντων και περιγράφηκαν ανωτέρω, η υιοθέτηση του εν λόγω κριτηρίου ουδόλως είναι απαραίτητη για την προσήκουσα διανομή των προϊόντων αυτών και, ως εκ τούτου, αποκτά χαρακτήρα δυσαναλόγως περιοριστικό. Μολονότι η παρουσία στο σημείο πωλήσεως ενός ειδικευμένου επαγγελματία συμβούλου αποτελεί θεμιτή απαίτηση, στον βαθμό που ορισμένες εξειδικευμένες γνώσεις είναι απαραίτητες προκειμένου να βοηθηθεί ο καταναλωτής στην αναζήτηση του προϊόντος που ανταποκρίνεται καλύτερα στο γούστο και στις ανάγκες του και να του παρασχεθεί η καλύτερη δυνατή πληροφόρηση όσον αφορά τη χρήση ή τη διατήρηση του προϊόντος, αυτή η ανάγκη παροχής συμβουλών μπορεί, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, να καλυφθεί κατά τρόπο παρέχοντα όλες τις εγγυήσεις στον καταναλωτή, με την παρουσία, στα σημεία πωλήσεως, διπλωματούχου φαρμακοποιού. Μπορεί επομένως να γίνει δεκτό ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, οι ιδιότητες των υπό κρίση προϊόντων ουδόλως καθιστούν αναγκαία, για λόγους προστασίας του καταναλωτή, την υιοθέτηση κριτηρίου επιλογής τόσο δυσαναλόγως περιοριστικού όπως αυτό που απαιτεί την παρουσία φαρμακοποιού ασκούντος το επάγγελμά του σε φαρμακείο.

70 Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, πρέπει να αναφερθεί στο σημείο αυτό ότι υφίσταται ουσιώδης διαφορά μεταξύ των καλλυντικών προϊόντων και των φαρμάκων. Πράγματι, σε αντίθεση με την εμπορία φαρμάκων, η διανομή των καλλυντικών δεν απαιτεί πρόσθετες προφυλάξεις πέραν εκείνων που προβλέπονται στην εθνική και κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τον έλεγχο ασφαλείας των καλλυντικών προϊόντων και, ειδικότερα, εκείνων που απορρέουν από την οδηγία 76/768/ΕΟΚ του Συμβουλίου,

της 27ης Ιουλίου 1976, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τα καλλυντικά προϊόντα (ειδ. έκδ. 13/004, σ. 145), όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα. Με την εν λόγω ρύθμιση εξασφαλίζεται ότι τα πωλούμενα καλλυντικά προϊόντα δεν παρουσιάζουν κινδύνους για την υγεία των καταναλωτών και ότι η διάθεσή τους στο εμπόριο δεν απαιτεί πρόσθετες προφυλάξεις, σαν αυτές που υπάρχουν για τα φάρμακα.

- 71 Τέλος, όπως ορθώς υπογράμμισε η Επιτροπή στο σημείο 18 της προσβαλλομένης απόφασης, το δίπλωμα φαρμακοποιού πιστοποιεί ότι ο κάτοχός του θεωρείται ότι κατέχει όλες τις απαραίτητες επαγγελματικές γνώσεις στους τομείς της φαρμακολογίας, της βιολογίας, της τοξικολογίας και της δερματολογίας για να διαχειριστεί φαρμακείο. Μη αρκούμενη στα επαγγελματικά αυτά προσόντα για την ικανοποίηση των αναγκών παροχής συμβουλών στους πελάτες της, η προσφεύγουσα προσθέτει στο ποιοτικό κριτήριο της κατοχής πτυχίου φαρμακευτικής μια περαιτέρω προϋπόθεση ικανή να περιορίσει, χωρίς αντικειμενικό λόγο, τον αριθμό των σημείων πώλησεως και να μεταβάλλει τον χαρακτήρα τους. Κατά συνέπεια, η μέριμνα της Vichy να εξασφαλίσει στους πελάτες της την παροχή συμβουλών ταυτοσήμων με αυτές που προβλέπονται για τη χρησιμοποίηση φαρμάκων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται σε ανάγκη απορρέουσα από τις ιδιότητες των οικείων προϊόντων, αλλά ως στρατηγική εμπορίας που σκοπό έχει να δημιουργήσει και να διατηρήσει την εικόνα διακριτικού σήματος η οποία επωφελείται της φήμης του φαρμακείου. Κατά τα λοιπά, η προσφεύγουσα δεν αμφισβήτησε την άποψη της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία τα προϊόντα υψηλών προδιαγραφών του ομίλου L'Oréal, τα οποία διατίθενται σε σειρές ακόμη πληρέστερες και πιο τελειοποιημένες από αυτές της Vichy, πωλούνται σε αρωματοπωλεία πολυτελείας, όχι από πωλητές κατόχους επιστημονικών πτυχίων, αλλά από πωλητές έχοντες την επαγγελματική κατάρτιση του αισθητικού.
- 72 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η Επιτροπή, στο πλαίσιο της προσωρινής εξετάσεως στην οποία προέβη, ορθώς έκρινε ότι το υιοθετηθέν από τη Vichy κριτήριο επιλογής είναι ποσοτικό και παρουσιάζει δυσαναλόγως περιοριστικό για τον ανταγωνισμό χαρακτήρα.
- 73 Κατά συνέπεια, όπως έκρινε το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα απόφαση L'Oréal, το εν λόγω κριτήριο επιλογής εμπίπτει, καταρχήν, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθόσον η τυλοποιημένη συμφωνία «πληροί διάφορες προϋποθέσεις συναρτώμενες λιγότερο προς τη νομική φύση της και περισσότερο προς τις σχέσεις της, αφενός, με το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και, αφετέρου, με τη λειτουργία του ανταγωνισμού».

Ως προς τον επηρεασμό του ανταγωνισμού και του ενδοκοινοτικού εμπορίου

- 74 Προκειμένου να εκτιμηθεί, ενόψει της καθιερωμένης στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, απαγορεύσεως, το περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα που επάγεται, ενδεχομένως, η εφαρμογή του υιοθετηθέντος από τον παραγωγό κριτηρίου επιλογής, πρέπει να εξεταστεί αν αυτή αλλοιώνει σε αρκούντως αισθητό βαθμό τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας, πρέπει δηλαδή να ελεγχθεί ιδίως εάν η συμφωνία για την οποία πρόκειται, « βάσει ενός συνόλου αντικειμενικών νομικών ή πραγματικών στοιχείων, (μπορεί) να θεωρηθεί ως αρκετά πιθανό ότι ενδέχεται να επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνάμει, το ρεύμα του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών κατά τρόπο που θα μπορούσε να παρακαλύψει τη δημιουργία (...) ενιαίας αγοράς μεταξύ των κρατών μελών » (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιουνίου 1966).
- 75 Από την εξέταση της τυποποιημένης συμφωνίας που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή προκύπτει ότι, με εξαίρεση την Ελλάδα, στη βάση της οργάνωσης του συστήματος διανομής της Vichy βρίσκονται εννέα γενικοί αντιπρόσωποι, οι οποίοι έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα πωλήσεως προϊόντων Vichy στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι. Επτά από τους εν λόγω αντιπροσώπους είναι κατά 100 % θυγατρικές εταιρίες του ομίλου L' Oréal. Στην Ισπανία και την Ιρλανδία, οι γενικοί αντιπρόσωποι είναι θυγατρικές εταιρίες του ομίλου κατά ποσοστό 70 % και 50 % αντιστοίχως. Οι γενικοί αντιπρόσωποι συνάπτουν συμφωνίες είτε με χονδρεμπόρους-διανομείς, είτε με λιανεμπόρους, οι οποίοι, για να εισέλθουν στο κύκλωμα, πρέπει να έχουν την ιδιότητα του πτυχιούχου φαρμακοποιού που εργάζεται σε φαρμακείο. Οι ασκούντες το επάγγελμά τους σε φαρμακείο φαρμακοποιοί μεταπωλούν οι ίδιοι τα καλυπτόμενα από τη συμφωνία προϊόντα στον καταναλωτή. Συνολικά, στο έδαφος καθενός από τα κράτη μέλη για τα οποία πρόκειται εν προκειμένω, το δίκτυο διανομής της Vichy απαρτίζεται, αφενός, από χονδρεμπόρους-διανομείς, δεσμευμένους από τις αποκαλούμενες « επιστολές-συμβάσεις » ή από τους γενικούς όρους πωλήσεως και, αφετέρου, από φαρμακοποιούς ασκούντες το επάγγελμά τους σε φαρμακείο, που συνδέονται με ορισμένο χονδρέμπορο-διανομέα ή γενικό αντιπρόσωπο με ατομικές συμβάσεις ή με τους γενικούς όρους πωλήσεως.
- 76 Δυνάμει της γνωστής ως « ρήτρας ΕΟΚ » διατάξεως, η οποία περιλαμβάνεται, αναλόγως με την περίπτωση, στις ατομικές συμβάσεις διανομής, στις « επιστολές-συμβάσεις » ή στους γενικούς όρους πωλήσεως, οι πωλήσεις εντός του δικτύου διανομής επιτρέπονται, είτε ο αγοραστής είναι εγκατεστημένος στο έδαφος του κράτους μέλους εγκαταστάσεως του πωλητή είτε ασκεί δραστηριότητα στο έδαφος οποιοδήποτε από τα άλλα κράτη μέλη. Ωστόσο, οι ενδιάμεσες πωλήσεις, δηλαδή αυτές που δεν αφορούν τον τελικό καταναλωτή, απαγορεύονται στην περίπτωση που ο αγοραστής είναι τρίτος σε σχέση με το δίκτυο διανομής. Ιδίως από την απαγόρευση αυτή συνάγεται ότι, εξαιρουμένης της περιπτώσεως της Γαλλίας, πτυχιούχος φαρμακοποιός εργαζόμενος σε φαρμακείο που είναι εγκατεστημένος στο έδαφος ενός οποιοδήποτε

από τα καλυπτόμενα από το δίκτυο κράτη μέλη δεν μπορεί να πωλήσει τα υποκείμενα στην επίμαχη σύμβαση προϊόντα παρά μόνο σε άλλον φαρμακοποιό της ίδιας κατηγορίας ή σε καταναλωτή. Οι πραγματοποιούμενες κατά παράβαση της εν λόγω απαγορεύσεως πωλήσεις συνεπάγονται ανάκληση της ιδιότητας του εγκεκριμένου διανομέα. Η Vichy εξασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τη διάταξη αυτή επιβάλλοντας στους μεταπράτες την υποχρέωση να διατηρούν τουλάχιστον για ένα έτος τις αποδείξεις που αντιστοιχούν στις ενδιάμεσες πωλήσεις.

- 77 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, καίτοι καταρχήν επιτρέπεται στον παραγωγό να εξασφαλίζει τη μη ενδιάμεση πώληση προς όφελος μεταπράτη ευρισκομένου εκτός του δικτύου διανομής, το υιοθετηθέν από τον παραγωγό κριτήριο εισόδου στο δίκτυο μπορεί, παρά την ύπαρξη της « ρήτρας ΕΟΚ » που αναλύθηκε ανωτέρω, να επηρεάσει το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Πράγματι, η διάταξη σύμφωνα με την οποία απαιτείται η ιδιότητα πτυχιούχου φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο έχει ως σκοπό και ως αποτέλεσμα να απαγορεύει σε φαρμακοποιό εργαζόμενο σε φαρμακείο που είναι εγκατεστημένος στο έδαφος ενός από τα καλυπτόμενα από την επίμαχη συμφωνία κράτη μέλη να πωλεί τα υποκείμενα στη σύμβαση προϊόντα σε μεταπράτες πλην φαρμακοποιών εργαζομένων σε φαρμακείο ή καταναλωτών. Κατά συνέπεια, η εν λόγω απαγόρευση μπορεί να προκαλέσει μείωση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των εμπλεκόμενων κρατών μελών αποκλείοντας τις « παράλληλες εισαγωγές » που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν από άλλους επιχειρηματίες που θα ήθελαν να επωφεληθούν των διαπιστωμένων διαφορών στις τιμές. Επιπλέον, ενώ, για να γίνει δεκτός στο δίκτυο διανομής, ο εγκατεστημένος στη Γαλλία μεταπράτης αρκεί απλώς να κατέχει γνώσεις « καλλυντικών προϊόντων, βιολογίας, δερματολογίας και φαρμακολογίας, κατοχυρωμένες με πανεπιστημιακό πτυχίο επιστημονικού χαρακτήρα », το κριτήριο εισόδου στο κύκλωμα που εφαρμόζεται στα άλλα κράτη μέλη έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζει τις πραγματοποιούμενες από τους εγκατεστημένους στο γαλλικό έδαφος λιανεμπόρους εισαγωγές, στο αυτό στάδιο διανομής, μόνο στις εισαγωγές που προέρχονται από το κύκλωμα των φαρμακείων των κρατών μελών εξαγωγής. Επίσης, περιορίζει στη γαλλική αγορά και μόνο τη δυνατότητα εγκεκριμένου μεταπράτη εγκατεστημένου στο έδαφος των λοιπών πλην της Γαλλίας εμπλεκόμενων κρατών μελών να προμηθεύει τα καλυπτόμενα από το δίκτυο προϊόντα από μεταπράτες που δεν είναι χονδρέμποροι ή φαρμακοποιοί εργαζόμενοι σε φαρμακεία. Υπό τις συνθήκες αυτές, το υιοθετηθέν από τη Vichy στα άλλα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας κριτήριο εισόδου στο δίκτυο διανομής επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

- 78 Το επίδικο κριτήριο, όχι μόνο επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών αλλά και περιορίζει αυτόν καθ'αυτόν τον ανταγωνισμό. Ειδικότερα, ενόψει των υποχρεώσεων δεοντολογικής φύσεως στις οποίες υπόκεινται οι ασκούντες το επάγγελμά τους σε φαρμακείο φαρμακοποιοί, ο ανταγωνισμός, και ιδίως ο ανταγωνισμός μέσω των τιμών ως προς ορισμένο προϊόν, περιορίζεται σημαντικά στο πλαίσιο του δικτύου διανομής των φαρμακείων. Κατά συνέπεια, για ένα συγκεκριμένο προϊόν, ο ανταγωνισμός μέσω των τιμών καταφέρνει κυρίως να λειτουργεί στο επίπεδο του ανταγωνι-

σμού μεταξύ του κυκλώματος διανομής των φαρμακείων και των άλλων κυκλωμάτων. Καταρχήν, ο ανταγωνισμός μπορεί να τεθεί σε λειτουργία συνεπεία των διαφορών των μέσων τιμών, σε επίπεδο λιανεμπόρου, που διαπιστώνονται για το αυτό προϊόν μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών. Όμως, αφού, αφενός το εφαρμοζόμενο κριτήριο εισόδου στο δίκτυο απαγορεύει τον ανταγωνισμό με τα άλλα δίκτυα διανομής και, αφετέρου εντός του κυκλώματος των φαρμακείων, τα καλυπτόμενα από το σύστημα προϊόντα που μπορούν να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά έναντι των προϊόντων που διανέμονται από το εν λόγω κύκλωμα μπορούν να προέρχονται μόνο από το γαλλικό έδαφος, το εφαρμοζόμενο από τη Vichy κριτήριο που απαιτεί την ιδιότητα φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο περιορίζει τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας.

79 Περαιτέρω, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ο επηρεασμός του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας που προκαλείται από την εφαρμογή του υιοθετηθέντος από τον παραγωγό κριτηρίου είναι ακόμη εντονότερος, καθόσον, λόγω, αφενός, του *numerus clausus* και, αφετέρου, των υποχρεώσεων δεοντολογικού χαρακτήρα που, στην πλειοψηφία των εμπλεκόμενων κρατών μελών επιβάλλονται στον φαρμακοποιό που ασκεί το επάγγελμα του σε φαρμακείο, ο ανταγωνισμός μεταξύ φαρμακείων είναι ιδιαίτερα περιορισμένος. Το Πρωτοδικείο επισημαίνει στο πλαίσιο αυτό ότι, σύμφωνα με την προσβαλλομένη απόφαση, που δεν αμφισβητήθηκε επί του σημείου αυτού, οι διαφορές των μέσων τιμών πώλησεως από τους γενικούς αντιπροσώπους ή τους χονδρεμπόρους προς τους λιανεμπόρους είναι δυνατόν να ποικίλλουν μέχρι 30 % από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Κατά συνέπεια, όπως ορθώς επισημαίνεται στην προσβαλλομένη απόφαση στο σημείο 19, ο πραγματικός ανταγωνισμός μεταξύ του δικτύου διανομής μέσω φαρμακείων και των άλλων συστημάτων διανομής που θα μπορούσε στην προκειμένη περίπτωση να ευνοήσει ιδιαίτερα την ανάπτυξη της εμπορικής δραστηριότητας μεταξύ κρατών μελών, ενεργοποιώντας, για το αυτό προϊόν, τον ανταγωνισμό μεταξύ των δικτύων διανομής — και ιδίως τον ανταγωνισμό διά των τιμών —, περιορίζεται αισθητά, κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

80 Περαιτέρω, τα αποτελέσματα της επίδικης συμφωνίας πρέπει να εκτιμηθούν λαμβανομένου υπόψη του «οικονομικού και νομικού πλαισίου» της (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 1991). Από την άποψη αυτή, «η ύπαρξη ομοειδών συμφωνιών αποτελεί παράγοντα ο οποίος, συνδυαζόμενος με άλλους, μπορεί να αποτελέσει ένα σύνολο απαρτίζον το οικονομικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου θα πρέπει να εκτιμηθεί η συμφωνία» (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 1967). Μολονότι «το γεγονός ότι η επίμαχη σύμβαση αποτελεί, εντός της αγοράς αυτής, μέρος ενός συνόλου ομοειδών συμβάσεων που επηρεάζουν σωρευτικά τον ανταγωνισμό αποτελεί απλώς έναν από τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για να κριθεί» το πώς λειτουργεί η αγορά (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 1991), η Επιτροπή επισήμανε ορθώς στο σημείο 19 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι, εν

προκειμένου, « για να αξιολογηθεί ο αισθητός χαρακτήρας του περιορισμού του ανταγωνισμού, καθώς και ο επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, πρέπει να ληφθεί υπόψη το σωρευτικό αποτέλεσμα που προκύπτει από την ύπαρξη παραλλήλων συστημάτων αποκλειστικής διανομής σε φαρμακεία για όλα τα διακριτικά σήματα καλλυντικών που παλούνται στο φαρμακευτικό κύκλωμα. Το τμήμα της αγοράς δερματολογικών φαρμακευτικών προϊόντων αποτελεί περίπου το 5 έως το 40 % της συνολικής αγοράς καλλυντικών προϊόντων. Μπορεί λοιπόν να διαπιστωθεί ότι ο περιορισμός του ανταγωνισμού καθώς και το γεγονός ότι επηρεάζεται το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών είναι σημαντικά, ανεξάρτητα από την οριοθέτηση της σχετικής αγοράς ».

- 81 Επομένως, η Vichy δεν μπορεί βεβαίως να επικαλεστεί την προαναφερθείσα απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 1991 με την οποία το Δικαστήριο δέχθηκε, μεταξύ άλλων, αναφερόμενο στη ρήτρα « περί ελεύθερης αγοράς » που περιέχεται σε σύμβαση αποκλειστικής προμηθείας μύρας, ότι « σύμβαση προμηθείας μύρας που επιτρέπει στον μεταπωλητή να αγοράζει μύρα προελεύσεως άλλων κρατών μελών δεν μπορεί να επηρεάσει το διακρατικό εμπόριο, εφόσον οι εγχώριοι ή αλλοδαποί προμηθευτές έχουν πραγματική δυνατότητα να προμηθεύουν τον μεταπωλητή με μύρες από άλλα κράτη μέλη ». Στην πραγματικότητα, στην υπό κρίση περίπτωση, οι περιορισμοί του διακρατικού εμπορίου απορρέουν από το κριτήριο υποδοχής στο δίκτυο διανομής αυτό καθαυτό, το οποίο περιορίζει τις εμπορικές συναλλαγές αποκλείοντας, χωρίς νόμιμο λόγο, όπως καταδεικνύεται ανωτέρω, ορισμένες μορφές εμπορικής δραστηριότητας.
- 82 Υπό τις συνθήκες αυτές και, λαμβανομένου υπόψη, αφενός μεν, του υπερπλήρους του φάσματος των διανεμομένων προϊόντων και της θέσεως της προσφεύγουσας στην αγορά κατά τα ανωτέρω υπομνησθέντα, αφετέρου δε, του γεγονότος ότι η κοινοποιηθείσα τυποποιημένη σύμβαση αφορά δέκα από τα δώδεκα κράτη μέλη, η προσφεύγουσα δεν μπορεί βεβαίως να υποστηρίξει ούτε ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε την ύπαρξη αρκετά αισθητής αλλοιώσεως του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της κοινής αγοράς ούτε ότι οι προκληθέντες από το δίκτυο διανομής της περιορισμοί του ανταγωνισμού αντισταθμίζονται από τον ανταγωνισμό που προέρχεται από προϊόντα φέροντα άλλα εμπορικά σήματα που διατίθενται μέσω άλλων δικτύων διανομής, εφόσον, στην πράξη, ο ανταγωνισμός αυτός παραμένει πολύ περιορισμένος.
- 83 Από το σύνολο των προηγηθέντων συνάγεται ότι, στο πλαίσιο της προσωρινής εξετάσεως στην οποία προέβη, η Επιτροπή ορθώς εκτίμησε ότι το υιοθετηθέν από τη Vichy κριτήριο εισόδου στο κύκλωμα διανομής της που περιέχεται στην κοινοποιηθείσα τυποποιημένη συμφωνία της, παράνομο εξ ορισμού και ικανό να επηρεάσει αισθητά τον ανταγωνισμό και το ενδοκοινοτικό εμπόριο, αντίκειται στο άρθρο 85, παράγραφος 1. Επομένως, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί.

Ως προς τον λόγο ακυρώσεως που στηρίζεται στη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3

— *Επιχειρήματα των διαδίκων*

- 84 Η Vichy υποστηρίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, κακώς η Επιτροπή αρνήθηκε να της παράσχει την προβλεπόμενη στο άρθρο 85, παράγραφος 3, εξαίρεση. Στην πραγματικότητα, το κριτήριο που απαιτεί την ιδιότητα πτυχιούχου φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο πληροί καθόλα τις τιθέμενες από τη διάταξη αυτή προϋποθέσεις, ενώ η θέση της Επιτροπής στερείται βάσεως και ο απορρέων εξ ορισμού από το υιοθετηθέν κριτήριο περιορισμός του ανταγωνισμού είναι απαραίτητος. Ειδικότερα, σε αντίθεση προς τα υποστηριζόμενα από την Επιτροπή, το οργανωθέν από τη Vichy σύστημα διανομής συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής και της διανομής καθώς και στην προώθηση της τεχνικής και οικονομικής προόδου, ενώ παράλληλα εξασφαλίζει στους χρήστες ένα εύλογο μερίδιο του απορρέοντος οφέλους. Κατά τα λοιπά, ενώ το σύμφωνο του συστήματος διανομής της Vichy με τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ήταν δυνατόν να εξεταστεί από τα γαλλικά εθνικά δικαστήρια, αντίθετα, το εφαρμοστέο του άρθρου 85, παράγραφος 3, εμπίπτει στο πεδίο της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Επιτροπής. Επομένως, κατά τη Vichy, η προσβαλλόμενη απόφαση υπόκειται σε ακύρωση, καθότι η Επιτροπή δεν προέβη σε εξέταση του συστήματος διανομής ενόψει του άρθρου 85, παράγραφος 3, καθόσον μάλιστα της είχε υποβληθεί τόσο αίτηση αρνητικής πιστοποίησης όσο και αίτηση εξαιρέσεως από τις διατάξεις του παραγράφου 1 του άρθρου 85. Τέλος, το επιχείρημα της Επιτροπής, σύμφωνα με το οποίο οι εργαζόμενοι εντός φαρμακείου φαρμακοποιοί δεν παρουσιάζουν κανένα ιδιαίτερο πλεονέκτημα σε σχέση με τους πτυχιούχους φαρμακοποιούς που ασκούν το επάγγελμά τους εκτός φαρμακείου, μεταθέτει το ζήτημα επικεντρώνοντάς το στα χαρακτηριστικά ορισμένου σημείου πωλήσεως, ήτοι του φαρμακείου.

- 85 Η Vichy φρονεί ότι η συμβολή στην οικονομική πρόοδο την οποία συνεπάγεται στο σύστημα αποκλειστικής διανομής μέσω φαρμακείων απορρέει από τρία πλεονεκτήματα συνδεδεμένα προς το εν λόγω σύστημα:

— *εγγύηση διαθεσιμότητας του προϊόντος*

Κατά τη Vichy, η οποία βρίσκει αντιφατική τη συλλογιστική της Επιτροπής, η οποία ενώ καταλογίζει στον κατασκευαστή τα μειονεκτήματα της διανομής μέσω φαρμακείων, αρνείται συγχρόνως να του αναγνωρίσει τα πλεονεκτήματα, το ζήτημα δεν είναι αν τα απορρέοντα από την επιλογή του συγκεκριμένου κυκλώματος διανομής πλεονεκτήματα είναι έργο του παραγωγού. Κατά την προσφεύγουσα εταιρία, αρκεί να διαπιστωθεί ότι η διανομή μέσω φαρμακείων παρουσιάζει

για τον καταναλωτή πλεονεκτήματα που θα έπαιναν να υφίστανται σε περίπτωση ανοίγματος του δικτύου σε άλλα κυκλώματα. Περαιτέρω, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι το επιλεγέν απ' αυτήν σύστημα διανομής των προϊόντων της εξασφαλίζει στον καταναλωτή τον ταχύ και πλήρη ανεφοδιασμό των σημείων πώλησέως ο οποίος χαρακτηρίζει, για λόγους αναγόμενους στην προστασία της δημόσιας υγείας, το σύστημα της διανομής μέσω φαρμακείων.

— η εξασφάλιση αποδοτικότητας των επενδύσεων

Κατά τη Vichy, εναπόκειται στην Επιτροπή, σύμφωνα με τις καθιερωθείσες από το Δικαστήριο αρχές στην προαναφερθείσα απόφασή του της 13ης Ιουλίου 1966, να εκτιμήσει την « αποτελεσματικότητα ενόψει ικανής να διαπιστωθεί αντικειμενικά βελτιώσεως της παραγωγής και της διανομής των προϊόντων », προϋπόθεση που πληρούται εν προκειμένω, καθόσον το συμφέρον του παραγωγού για μείωση των κινδύνων συμβαδίζει με το συμφέρον του καταναλωτή.

— η συνδρομή του φαρμακοποιού

Η εκτίμηση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία η διανομή των προϊόντων πραγματοποιείται καταρχάς μέσω φαρμακείων στη συνέχεια δε, υπό διαφορετικά διακριτικά σήματα, εκτός του φαρμακευτικού κυκλώματος, είναι εσφαλμένη, καθόσον η μεταγενέστερη διάθεση του προϊόντος εκτός του φαρμακευτικού κυκλώματος καθίσταται δυνατή χάρη στην « εξοικείωση με τα νεωτεριστικά στοιχεία »· η εξοικείωση όμως αυτή ουδόλως επηρεάζει το διακριτικό σήμα αυτό καθαυτό.

- 86 Κατά την προσφεύγουσα, το ίδιο προϊόν δεν μπορεί να διανέμεται ταυτόχρονα στα φαρμακεία και εκτός του φαρμακευτικού κυκλώματος. Η Vichy προσθέτει ότι η ανάληψη της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία ο ανταγωνισμός εντός του δικτύου των φαρμακείων είναι κατ' ανάγκη περιορισμένος λόγω των υποχρεώσεων δεοντολογικής φύσεως που επιβάλλονται στους φαρμακοποιούς, είναι υπεραπλουστευμένη και ξεπερασμένη. Υποστηρίζει, τέλος, ότι ο καταναλωτής αντλεί όφελος από την υπηρεσία που παρέχει ο φαρμακοποιός ο οποίος είναι επιφορτισμένος να παράσχει συμβουλές και διευκρινίσεις. Οι εν λόγω υπηρεσίες ξεπερνούν το επίπεδο του απλού ανταγωνισμού μέσω των τιμών που δεν μπορεί να είναι το μόνο περιεχόμενο της εννοίας του ανταγωνισμού, δεν επηρεάζονται δε από εκτιμήσεις συναρτώμενες προς τις τιμές.

- 87 Κατά την Επιτροπή, δεν είναι απαραίτητο, στο πλαίσιο της προσβαλλομένης αποφάσεως, να εξεταστεί αν τα απορρέοντα από την επαγγελματική κατάρτιση του φαρμακοποιού πλεονεκτήματα πληρούν πράγματι τις προϋποθέσεις εξαιρέσεως, δεδομένου ότι η απόφαση αφορά μόνο τον αποκλεισμό από το δίκτυο διανομής των σημείων πωλήσεως όπου βρίσκονται πτυχιούχοι φαρμακοποιοί. Εφόσον δε τα σημεία πωλήσεως όπου εργάζονται πτυχιούχοι φαρμακοποιοί παρουσιάζουν τα ίδια πλεονεκτήματα από την άποψη της επαγγελματικής καταρτίσεως του μεταπράτη, είναι λογικό να θεωρηθεί ότι οι εργαζόμενοι εντός φαρμακείου φαρμακοποιοί δεν παρουσιάζουν κανένα ιδιαίτερο πρόσθετο πλεονέκτημα. Ο ισχυρισμός της Vichy, σύμφωνα με τον οποίο ο εργαζόμενος σε φαρμακείο φαρμακοποιός έχει προσόντα απορρέοντα από την πείρα του, τις υποχρεώσεις του δεοντολογικής φύσεως, την ικανότητά του να δημιουργεί προσωπικές σχέσεις με την πελατεία και να εξασφαλίζει τη διαβίβαση χρήσιμων πληροφοριών στον παραγωγό, τα οποία δεν προσφέρει ο πτυχιούχος φαρμακοποιός μη ασκών το επάγγελμά του σε φαρμακείο, αποτελεί λήψη του ζητουμένου και δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο.
- 88 Όσον αφορά τα λοιπά πλεονεκτήματα της διανομής μέσω φαρμακείων τα οποία επικαλείται η Vichy, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, στο παρόν στάδιο της διαδικασίας, η εν λόγω εταιρία δεν προσκομίζει κανένα νέο στοιχείο σε σχέση με τα επιχειρήματα που ανέπτυξε στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Η εξασφάλιση πλήρους και ταχέως ανεφοδιασμού δεν είναι αποτέλεσμα του συστήματος διανομής. Δεν είναι δυνατόν να επικαλείται η εταιρία, εν ονόματι της οικονομικής προόδου, το ατομικό συμφέρον της επιχειρήσεως για απόσβεση των εξόδων που συνεπάγεται ορισμένη επένδυσή της. Το άνοιγμα του δικτύου διανομής της Vichy έτσι ώστε να περιλάβει και άλλα σημεία πωλήσεως εκτός των φαρμακείων δεν θα στερούσε τον παραγωγό της συνδρομής των φαρμακοποιών για την εισαγωγή στην αγορά νέων προϊόντων. Το επιχείρημα ότι τα εισάγοντα καινοτομίες προϊόντα πωλούνται αρχικά στα φαρμακεία ανατρέπεται από το γεγονός ότι στη συνέχεια οι πωλήσεις πραγματοποιούνται εκτός του φαρμακευτικού κυκλώματος υπό διαφορετικά διακριτικά σήματα. Η επιχειρηματολογία της Vichy, με την οποία υποστηρίζεται ταυτόχρονα, αφενός, ότι τα προϊόντα της είναι καλλυντικά προϊόντα εισάγοντα καινοτομίες η πώληση των οποίων πρέπει οπωσδήποτε να συνοδεύεται από εξειδικευμένες συμβουλές αποσκοπούσες στην εκπαίδευση του καταναλωτή και, αφετέρου, ότι ο τελευταίος μπορεί να επιλέξει ελευθέρως αγοράζοντας, εφόσον το επιθυμεί, ομοειδές προϊόν πωλούμενο στη μεγάλη διανομή, είναι αντιφατική.
- 89 Η Επιτροπή επισημαίνει, τέλος, ότι οι δυνατότητες επιλογής του καταναλωτή θα ήταν μεγαλύτερες εάν μπορούσε να προμηθευτεί το ίδιο προϊόν σε άλλα κυκλώματα διανομής. Προσθέτει ότι ο καταναλωτής δεν μπορεί να επιλέξει με πλήρη γνώση των δεδομένων, καθόσον το ίδιο προϊόν του παρουσιάζεται υπό διαφορετικά εμπορικά σήματα, ανάλογα με το δίκτυο διανομής στο οποίο απευθύνεται. Τέλος, η Επιτροπή

επισημαίνει, αναφερόμενη στην προαναφερθείσα απόφαση του *cour d' appel* του Παρισιού, της 28ης Ιανουαρίου 1988, ότι ο ανταγωνισμός μέσω των τιμών περιορίζεται κατ' ανάγκη συνεπεία υποχρεώσεων δεοντολογικής φύσεως που δεσμεύουν τους εργαζομένους στο φαρμακευτικό κύκλωμα φαρμακοποιούς. Για όλους αυτούς τους λόγους, δεν μπορεί να υποστηριχθεί κατά την άποψη της Επιτροπής, ότι εξασφαλίζεται στον καταναλωτή ένα εύλογο μερίδιο του οφέλους από οποιαδήποτε ενδεχόμενη τεχνική ή οικονομική πρόοδο. Στην πραγματικότητα, το πρωταρχικό μέλημα της Vichy είναι, εφαρμόζοντας το υπό συζήτηση σύστημα διανομής, να εξασφαλίσει συγκεκριμένη εικόνα στο εμπορικό σήμα των προϊόντων της και όχι να ενεργήσει προς το συμφέρον του καταναλωτή.

— *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

Όσον αφορά τη συμβολή στην οικονομική πρόοδο

- 90 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι στην προαναφερθείσα απόφασή του της 15ης Μαρτίου 1967, το Δικαστήριο έκρινε ότι « κατά το άρθρο 15, παράγραφος 6, η Επιτροπή οφείλει (...) να γνωστοποιήσει στους ενδιαφερομένους ότι θεωρεί πως δεν δικαιολογείται η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης (...) η ευχέρεια δε εκτιμήσεως που διαθέτει σχετικώς η Επιτροπή την υποχρεώνει ακόμη περισσότερο, στο ειδικό πλαίσιο του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, να εκδώσει απόφαση για να δηλώσει ότι « δεν δικαιολογείται » η εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3 ».
- 91 Κατά το Πρωτοδικείο, πρέπει να εξεταστούν διαδοχικώς τα τρία επιχειρήματα που πρόβλεψε η Vichy προκειμένου να υποστηρίξει ότι η αποκλειστική διανομή μέσω φαρμακείων συμβάλλει στην οικονομική πρόοδο. Κατά την προσφεύγουσα εταιρία, το επιλεγέν σύστημα διανομής εξασφαλίζει πληρότητα αποθεμάτων και ταχύ ανεφοδιασμό, αποτελεί εγγύηση αποδοτικότητας της πραγματοποιηθείσας επενδύσεως και καθιστά δυνατή την παροχή της συνδρομής του φαρμακοποιού.
- 92 Αξίζει να σημειωθεί ότι το πρώτο επιχειρήμα που αφορά την εξασφάλιση πλήρους και γρήγορου ανεφοδιασμού αποτελεί πράγματι στοιχείο το οποίο, ανάλογα με τις περιστάσεις που προσιδιάζουν στο διανεμόμενο προϊόν, μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εξέταση ενός συστήματος διανομής. Στην περίπτωση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση *Metro I*, το συμβόλαιο συνεργασίας μεταξύ του παραγωγού και των χονδρεμπόρων-διανομέων επέβαλλε στους τελευταίους την υποχρέωση να συνά-

πτουν, τουλάχιστον έξι μήνες πριν, συμβάσεις προμηθείας λαμβάνοντας υπόψη την πιθανή εξέλιξη της αγοράς. Στην προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου αναφέρεται ότι « η σύναψη συμβάσεων προμηθείας για διάστημα έξι μηνών λαμβανομένης υπόψη της πιθανής επεκτάσεως της αγοράς πρέπει ταυτόχρονα να εξασφαλίζει ορισμένη σταθερότητα στην προμήθεια των οικείων προϊόντων, η οποία πρέπει να οδηγεί σε επαρκέστερη κάλυψη των αναγκών των πελατών του χονδρεμπόρου (...) έτσι εξασφαλίζεται ορθολογικότερη λειτουργία του συστήματος διανομής που αποβαίνει εις όφελος τόσο του παραγωγού (...) όσο και του χονδρεμπόρου (...) και, τέλος, των επιχειρήσεων (...) » (σκέψη 43).

93 Ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση, και αν ακόμη γίνει δεκτό ότι οι εγγυήσεις για έγκαιρο και πλήρη ανεφοδιασμό που ισχύουν στα πλαίσια της διανομής των φαρμακευτικών προϊόντων μπορούν να λειτουργήσουν κατά τον ίδιο τρόπο, σε καθένα από τα εμπλεκόμενα κράτη μέλη, ως προς τη διανομή μέσω φαρμακείων προϊόντων εκτός των φαρμακευτικών, η προσφεύγουσα ουδόλως αποδεικνύει με τους ισχυρισμούς της ότι η εφαρμογή πολιτικής κατάλληλης διαχείρισεως των αποθεμάτων δεν θα μπορούσε, στο πλαίσιο οποιουδήποτε κυκλώματος διανομής εκτός του φαρμακευτικού, να εξασφαλίσει στον καταναλωτή εγγυήσεις πλήρους και γρήγορου ανεφοδιασμού ισοδύναμες αυτών που του παρέχονται στα πλαίσια του φαρμακευτικού κυκλώματος. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει επ' αυτού ότι, όπως ορθώς επισημαίνει η προσβαλλόμενη απόφαση στο σημείο 25, η υποχρέωση παροχής πλήρους σειράς προϊόντων δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη χορήγηση αδείας και δεν αναγράφεται ούτε καν στους γενικούς όρους πωλήσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφεύγουσα δεν μπορεί βεβαιοσώς να ισχυρίζεται ότι υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ του εφαρμοζομένου κριτηρίου εισόδου στο κύκλωμα διανομής της και της συμβολής στην οικονομική πρόοδο την οποία επικαλείται. Επ' αυτού, η προσβαλλόμενη απόφαση ορθώς επισημαίνει επίσης ότι στο πλαίσιο κυκλωμάτων διανομής πλην του φαρμακευτικού μπορούν να εξασφαλιστούν ισοδύναμα πλεονεκτήματα με την επιβολή καταλλήλων συμβατικών υποχρεώσεων.

94 Προκειμένου για το δεύτερο επιχείρημα της προσφεύγουσας, πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι η αποδοτικότητα της πραγματοποιηθείσας από τον παραγωγό επενδύσεως κατά την εισαγωγή στην αγορά ενός προϊόντος ή μιας σειράς νέων προϊόντων μπορεί επίσης, ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις που χαρακτηρίζουν την εκάστοτε εξεταζόμενη περίπτωση, να συγκαταλέγεται μεταξύ των πλεονεκτημάτων που μπορούν να ληφθούν υπόψη ως στοιχεία συμβολής στην οικονομική πρόοδο. Μολονότι η Επιτροπή υποστήριξε ότι κάτι τέτοιο δεν θα ήταν δυνατό, η λύση αυτή αντιστοιχεί στην πρακτική της (βλ., π. χ., την απόφαση της Επιτροπής της 12ης Ιανουαρίου 1990, IV-32.006-Alcatel Espace/Nachrichtentechnik, ΕΕ L 32, σ. 19, όπου η Επιτροπή ρητώς λαμβάνει υπόψη τη βέλτιστη αξιοποίηση των δαπανών για επενδύσεις για να επιτρέψει τη λειτουργία μιας συμφωνίας για έρευνα-ανάπτυξη στον τομέα των τεχνικών δορυφορικής επικοινωνίας). Εν προκειμένω όμως η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε, εν πάση περιπτώσει, κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι η αποδοτικότητα της επένδυσης

που είναι αναγκαία στην περίπτωση εισαγωγής στην αγορά ενός νέου προϊόντος ή σειράς προϊόντων είναι μεγαλύτερη στο φαρμακευτικό κύκλωμα απ' ό,τι σε ένα άλλο σύστημα διανομής. Περαιτέρω, ορθώς τονίζεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, σκέψη 26, ότι, εάν επεξέτεινε το δίκτυο διανομής της ώστε αυτό να περιλάβει και τους πτυχιούχους φαρμακοποιούς, η Vichy ουδόλως θα εστερείτο της συνδρομής των φαρμακοποιών για την εξασφάλιση επιτυχούς προώθησας των εισαγόντων καινοτομίες προϊόντων της.

- 95 Τέλος, το τρίτο και τελευταίο επιχείρημα της προσφεύγουσας, σύμφωνα με το οποίο αυτή απολαύει της συνδρομής των φαρμακοποιών που ασκούν τη δραστηριότητά τους εντός φαρμακείου — συνδρομή στην οποία αποδίδει μείστη σημασία για τη βελτίωση των προϊόντων της —, δεν ασκεί καμία επιρροή, καθόσον δεν αποδεικνύεται ότι η συνδρομή αυτή διαφέρει ουσιωδώς από αυτήν που θα μπορούσε να προσφέρει ένας πτυχιούχος φαρμακοποιός μη εργαζόμενος σε φαρμακείο. Εξάλλου, ορθώς τονίζεται στο σημείο 27 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι το επιχείρημα αυτό αντιφάσκει προς το γεγονός ότι η περαιτέρω εμπορία των προϊόντων, εκτός του φαρμακευτικού κυκλώματος, πραγματοποιείται υπό άλλα διακριτικά σήματα. Όπως προεκτέθηκε, η κατάσταση αυτή είναι μάλλον αποτέλεσμα της βουλήσεως του παραγωγού να δημιουργήσει και να διατηρήσει για τα προϊόντα του εικόνα διακριτικού σήματος συνδυαζόμενη με το φαρμακείο παρά από την ανάγκη προπαρασκευής της μεταγενέστερης εμπορίας των προϊόντων εκτός του φαρμακευτικού κυκλώματος. Το Πρωτοδικείο επισημαίνει εξάλλου ότι, στην περίπτωση της Γαλλίας, η εγκατάλειψη του επιδικού κριτηρίου ενσωματώσεως στο κύκλωμα είχε ως αποτέλεσμα την παρεμβολή στις συμβάσεις διανομής ρήτρας αποκαλούμενης « ρήτρας περιβάλλοντος του διακριτικού σήματος », η οποία επιβάλλει στον διανομέα την υποχρέωση, επί ποινή αποκλεισμού του από το δίκτυο, να παρουσιάζει τα προϊόντα της Vichy πλαισιωμένα από πέντε τουλάχιστον άλλες μάρκες που παρέχουν εικόνα αναλόγου κύρους.

- 96 Γενικότερα, το Πρωτοδικείο παρατηρεί, όπως άλλωστε υπογραμμίζει και η Επιτροπή, ότι η εξέταση των δύο τελευταίων επιχειρημάτων της προσφεύγουσας υπενθυμίζει την ανάγκη σχετικοποίησεως της σημασίας της απόψεως της Vichy. Πρέπει πράγματι να επισημανθεί ότι η Επιτροπή δεν αμφισβητεί το δικαίωμα της προσφεύγουσας εταιρίας να διανέμει τα προϊόντα της χρησιμοποιώντας σημεία πώλησεως όπου υπάρχουν πτυχιούχοι φαρμακοποιοί. Κατά συνέπεια, η συζήτηση πρέπει να περιοριστεί στην εξέταση των πλεονεκτημάτων που απορρέουν από τη διανομή μέσω φαρμακείων έναντι της διανομής μέσω εμπορικού δικτύου όπου η πελατεία θα μπορούσε να συμβουλευεται πτυχιούχο φαρμακοποιό. Στο πλαίσιο αυτό όμως φαίνεται ότι μόνο το πρώτο από τα τρία επιχειρήματα που προβλήθηκαν από την προσφεύγουσα αφορά όντως το κύκλωμα διανομής μέσω φαρμακείων.

Όσον αφορά το εύλογο μερίδιο του οφέλους που εξασφαλίζεται στον καταναλωτή

- 97 Κατά την προσφεύγουσα, η επαγγελματική πείρα, οι υποχρεώσεις δεοντολογικής φύσεως και η δημιουργία προσωπικών σχέσεων με την πελατεία διακρίνουν τον πτυχιούχο φαρμακοποιό που ασκεί το επάγγελμά του σε φαρμακείο από τον πτυχιούχο που εργάζεται εκτός φαρμακείου και συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται στον καταναλωτή.
- 98 Το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι, όπως προαναφέρθηκε, η συζήτηση θα πρέπει να περιοριστεί στην εκτίμηση εκείνων μόνο από τα παρεχόμενα στον καταναλωτή πλεονεκτήματα που απορρέουν άμεσα και αποκλειστικά από τη χρησιμοποίηση του φαρμακευτικού δικτύου διανομής. Η προσφεύγουσα ουδόλως απέδειξε ότι η παροχή συμβουλών και διευκρινίσεων προσιδιάζει στη διανομή μέσω φαρμακείων και ότι ισοδύναμες υπηρεσίες δεν θα μπορούσαν να παρασχεθούν στην πελατεία από πτυχιούχο φαρμακοποιό ασκούντα το επάγγελμά του εκτός αυτού του κυκλώματος διανομής. Πράγματι, η προσφεύγουσα δεν εξήγησε γιατί το άνοιγμα του δικτύου διανομής της σε μεταπωλητές οι οποίοι, χωρίς να είναι φαρμακοποιοί ασκούντες το επάγγελμά τους σε φαρμακείο, θα ήταν πτυχιούχοι φαρμακοποιοί, δεν θα καθιστούσε δυνατή την εισαγωγή στην αγορά νεωτεριστικών προϊόντων ή την ανάπτυξη της εικόνας του εμπορικού τους σήματος. Εξάλλου, η Vichy δεν απέδειξε ούτε ότι οι διπλωματούχοι φαρμακοποιοί, που είναι ενταγμένοι σε εμπορικό δίκτυο και όχι σε φαρμακείο, δεν θα μπορούσαν να έχουν ισοδύναμη επαγγελματική πείρα ή να επιτύχουν τη δημιουργία προσωπικών σχέσεων με την πελατεία. Εξάλλου, εν πάση περιπτώσει, το αναφερόμενο στις υποχρεώσεις δεοντολογικής φύσεως που δεσμεύουν τους εργαζομένους σε φαρμακείο φαρμακοποιούς επιχείρημα δεν μπορεί παρά να απορριφθεί, ενόψει των ιδιοτήτων των προϊόντων για τα οποία πρόκειται, οι οποίες ουδόλως απαιτούν εμπορία σύμφωνη με ιδιαίτερη δεοντολογία, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι οι υποχρεώσεις δεοντολογικής φύσεως που ισχύουν για τους εργαζομένους σε φαρμακείο φαρμακοποιούς είναι αυστηρότερες από εκείνες που διέπουν τη δραστηριότητα των πτυχιούχων φαρμακοποιών. Το Πρωτοδικείο επισημαίνει εξάλλου ότι, όπως ορθώς αναφέρεται στην προσβαλλομένη απόφαση, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να προβάλει λυσιτελώς ότι ένα σύστημα διανομής, που έχει ως αποτέλεσμα να επιτρέπει τη διανομή εκτός φαρμακείων προϊόντων ομοειδών και ικανών να υποκαταστήσουν τα προϊόντα που, στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος, διατίθενται, υπό άλλα διακριτικά σήματα, στα φαρμακεία και το οποίο στερεί κατ' αυτόν τον τρόπο τον καταναλωτή της δυνατότητας να επιλέξει εν γνώσει των δεδομένων, εξασφαλίζει στον τελευταίο εύλογο μερίδιο του προκύπτοντος οφέλους. Κατά συνέπεια, όπως ορθώς αναφέρεται στο σημείο 29 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η προσφεύγουσα δεν θα εστερείτο κανενός από τα πλεονεκτήματα που επικαλείται διευρύνοντας το δίκτυο διανομής της έτσι ώστε να περιλάβει και πτυχιούχους φαρμακοποιούς μη ασκούντες το επάγγελμά τους σε φαρμακείο.

99 Από τα προηγηθέντα συνάγεται ότι, εκτιμώντας ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν δικαιολογείται εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, η Επιτροπή, στο πλαίσιο της προσωρινής εξετάσεως στην οποία πρόβη, δεν βασίστηκε σε ουσιωδώς ανακριβή πραγματικά στοιχεία ούτε υπέπεσε σε νομικό σφάλμα, αλλ' ούτε και πρόβη σε καμία προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση. Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

Ως προς τον λόγο που βασίζεται στη μη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17

— Επιχειρήματα των διαδίκων

100 Η Vichy υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παρέβη τις διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, δεδομένου ότι οι εξαιρετικές περιστάσεις υπό τις οποίες, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, τίθενται σε εφαρμογή οι διατάξεις αυτές δεν συντρέχουν εν προκειμένω. Κατά την προσφεύγουσα, οι εν λόγω προϋποθέσεις είναι τρεις: η σοβαρή και προφανής παράβαση, η κακοπιστία της θιγομένης από το μέτρο επιχειρήσεως και το επείγον.

101 Όσον αφορά τις δύο τελευταίες προϋποθέσεις, η Vichy δέχθηκε, με το υπόμνημά της αντικρούσεως, ότι δεν ενυπάρχουν όντως στο άρθρο 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17. Επικαλούμενη τις προϋποθέσεις του επείγοντος και της κακής πίστεως, η προσφεύγουσα θέλησε μόνο να επιστήσει την προσοχή στις πραγματικές περιστάσεις που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, ήτοι τη στάση της Επιτροπής, η οποία, αφενός, τείνει να θεωρήσει ότι η εταιρία δεν είναι καλόπιστη και, αφετέρου, πρόβη στη λήψη μιας προσωρινής αποφάσεως, ενώ, από τον Αύγουστο του 1989, είχε στη διάθεσή της όλα τα στοιχεία για να προχωρήσει σε πλήρη και εις βάθος εξέταση του κοινοποιηθέντος από τη Vichy συστήματος διανομής.

102 Κατά τη Vichy, καθόσον αφορά την ανάγκη υπάρξεως σοβαρής και προφανούς παραβάσεως, το Δικαστήριο έκρινε, στην προαναφερθείσα απόφασή του της 15ης Μαρτίου 1967, ότι οι εκδιδόμενες βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, αποφάσεις αντίκεινται στη Συνθήκη « σε περίπτωση που οι προϋποθέσεις εφαρμογής της εν λόγω

διατάξεως δεν πληρούνται καταφανώς ». Όμως, η προσβαλλόμενη απόφαση ουδόλως ανταποκρίνεται στις νομολογιακές αυτές απαιτήσεις: οι λόγοι τους οποίους προβάλλει η Επιτροπή για να δικαιολογήσει την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 6, είναι ξένοι προς το επίμαχο ζήτημα, δεδομένου ότι δεν διαπιστώθηκε αλλοίωση του ανταγωνισμού σε συγκεκριμένη εκ των προτέρων καθορισθείσα αγορά. Περιορίζοντας τον έλεγχο της στην εξάρτηση της εισόδου των διανομέων στο δίκτυο διανομής από την ιδιότητα του πτυχιούχου φαρμακοποιού που ασκεί το επάγγελμά του σε φαρμακείο και παραμερίζοντας τους άλλους όρους εφαρμογής της συμφωνίας διανομής της Vichy, η Επιτροπή παρέβη τις αρχές της ασφαλείας δικαίου και της αναλογικότητας, χωρίς να δικαιολογήσει την απόφασή της.

- 103 Πράγματι, κατά τη Vichy, κανένας από τους προβληθέντες από την Επιτροπή λόγους προς αιτιολόγηση της απόφασής της δεν είναι βάσιμος. Ούτε οι παραπομπές της Επιτροπής στη νομολογία των εθνικών δικαστηρίων, στην καταγγελία που κατέθεσε η Cosimex και στην απόφασή της της 14ης Δεκεμβρίου 1989 (Association pharmaceutique belge, αποκαλούμενη APB, IV-32.202, ΕΕ 1990, L 18, σ. 35), ούτε η ύπαρξη δύο διαφορετικών συστημάτων διανομής εντός της κοινής αγοράς μπορούν να δικαιολογήσουν την προσβαλλόμενη απόφαση. Κατά τη Vichy, η προαναφερθείσα απόφαση του *cour d' appel* του Παρισιού δεν την υποχρέωσε να τροποποιήσει το σύστημα διανομής της στα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας, κατά συνέπεια δε το νομολογιακό αυτό δεδομένο δεν έχει αποδεικτική ισχύ. Εξάλλου, το γεγονός ότι η εταιρία Cosimex κατέθεσε καταγγελία δεν επαρκεί για να συναχθεί ο σοβαρός και προφανής χαρακτήρας της παραβάσεως. Ειδικότερα, η καταγγελία αυτή δεν προέρχεται από επιχείρηση που αποκλείστηκε του δικτύου διανομής. Τέλος, η Επιτροπή εσφαλμένως επικαλείται την προαναφερθείσα απόφαση APB της 14ης Δεκεμβρίου 1989, η οποία δεν έχει την έννοια που θέλει να της προσδώσει η Επιτροπή. Με την απόφαση αυτή, που αφορούσε συμβάσεις διανομής σε φαρμακεία παραφαρμακευτικών προϊόντων στο Βέλγιο, η Επιτροπή αναγνώρισε στους παραγωγούς τη δυνατότητα να οργανώνουν ελεύθερα τη μέθοδο εμπορίας των προϊόντων τους. Η απόφαση αυτή δεν θίγει την ελευθερία του παραγωγού να προβαίνει σε επιλεκτική διανομή των προϊόντων του μέσω φαρμακείων. Δεν περιέχει καμία κρίση επί συστήματος διανομής οργανωθέντος από τον παραγωγό. Εξάλλου, περιορίζεται στην εξέταση της λειτουργίας του ανταγωνισμού μεταξύ εμπορικών σημάτων εντός ενός και του αυτού συστήματος διανομής, ενώ, προκειμένου για καλλυντικά προϊόντα, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο έντονος ανταγωνισμός που υφίσταται μεταξύ των διαφόρων μορφών διανομής.

- 104 Η Vichy τονίζει ότι η συνύπαρξη δύο συστημάτων διανομής στην κοινή αγορά δεν είναι προϊόν δικών της ενεργειών, αλλά αποτέλεσμα των λύσεων που έχουν υιοθετηθεί στα πλαίσια του γαλλικού δικαίου, δηλαδή του γεγονότος ότι το συμβούλιο ανταγωνισμού την υποχρέωσε να τροποποιήσει, στη γαλλική αγορά, το σύστημα διανομής της.

Η Vichy έλαβε όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων της στο εσωτερικό της κοινής αγοράς. Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή δεν θεμελιώνει σε κανένα πραγματικό δεδομένο την άποψή της ότι μεταπράτες ευρισκόμενοι εκτός του φαρμακευτικού δικτύου θα εξασφάλιζαν καλύτερα απ' ό,τι οι φαρμακοποιοί τη λειτουργία του ανταγωνισμού μέσω των τιμών. Εξάλλου, η εταιρία επισημαίνει ότι η εν λόγω αιτίαση δεν διατυπώθηκε ως τοιαύτη στο έγγραφο κοινοποιήσεως των αιτιάσεων. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί γι' αυτόν και μόνο τον λόγο.

- 105 Κατά την Επιτροπή, εσφαλμένως η Vichy εκτιμά ότι οι αναγκαίες προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 είναι τέσσερις: το προφανές της παραβάσεως, η σοβαρότητά της, η κακή πίστη της επιχειρήσεως και το επείγον του μέτρου του οποίου εξετάζεται η επιβολή. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι δύο τελευταίες προϋποθέσεις ουδέποτε απετέλεσαν πρόκριμα της εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17. Οι μόνες δύο προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για την εν λόγω εφαρμογή, όπως καθορίστηκαν με την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαρτίου 1967, είναι ο προφανής χαρακτήρας και η σοβαρότητα της παραβάσεως.
- 106 Η Επιτροπή στηρίζει τη βασιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως, αφενός, στο προηγούμενο άλλων υποθέσεων που επικαλείται και, αφετέρου, στο γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν προέβαλε επιχειρήματα ικανά να δικαιολογήσουν τη συνύπαρξη δύο διαφορετικών συστημάτων διανομής στο εσωτερικό της κοινής αγοράς. Η Επιτροπή φρονεί ότι αιτιολόγησε επαρκώς την απόφασή της ως προς αμφότερες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις: θεωρεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των εκτεθέντων στοιχείων, η διατήρηση συστήματος αποκλειστικής διανομής μέσω φαρμακείων σε δέκα κράτη μέλη συνιστά σοβαρή και προφανή παράβαση. Δεν έλαβε υπόψη τα εν λόγω στοιχεία χωριστά αλλά, αντίθετα, στο πλαίσιο του συνόλου το οποίο απαρτίζουν, απ' όπου και συνάγεται ο σοβαρός και προφανής χαρακτήρας της παραβάσεως.
- 107 Κατά την Επιτροπή, το γεγονός ότι το γαλλικό συμβούλιο ανταγωνισμού, κατόπιν το *cour d' appel* του Παρισιού, στη συνέχεια δε το γαλλικό Συμβούλιο Επικρατείας έκριναν ότι το σύστημα αποκλειστικής διανομής μέσω φαρμακείων των καλλυντικών

προϊόντων ήταν αντίθετο όχι μόνο προς τις διατάξεις του εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού, αλλά και προς το άρθρο 85 της Συνθήκης, της επιτρέπει να θεωρήσει ότι η διατήρηση ενός τέτοιου συστήματος στο υπόλοιπο της Κοινότητας προσδίδει στην παράβασή του προφανή χαρακτήρα.

- 108 Εξάλλου, η Επιτροπή εκτιμά ότι ορθώς ελήφθη υπόψη η υποβληθείσα από την Cosimex καταγγελία, καθότι αυτή αποδεικνύει ότι η παράβαση δεν είναι καθαρά θεωρητική. Σε συνδυασμό με το σύνολο των λοιπών στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη, η εν λόγω καταγγελία συμβάλλει στο να καταδειχθεί ο σοβαρός και προφανής χαρακτήρας της παραβάσεως.
- 109 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι, με την προαναφερθείσα απόφασή της APB, κατέστησε σαφές ότι θεωρεί ότι η επιβολή στον παραγωγό της υποχρέωσης να μην πωλεί το οικείο προϊόν μέσω άλλων δικτύων διανομής εκτός του φαρμακευτικού περιορίζει τον ανταγωνισμό και στερεί από τον καταναλωτή τη δυνατότητα να επιλέξει μεταξύ των διαφόρων δικτύων διανομής, χωρίς παράλληλα να του επιτρέπει να επωφεληθεί της βελτίωσης της διανομής. Το γεγονός ότι, στο πλαίσιο της αποφάσεως APB, η κοινοποιηθείσα συμφωνία απαγόρευε στον παραγωγό τη διανομή των προϊόντων εκτός του φαρμακευτικού κυκλώματος, ενώ, στην περίπτωση της Vichy, αποτελεί επιλογή του ίδιου του παραγωγού να μη διανέμει τα προϊόντα του εκτός του εν λόγω δικτύου, δεν μπορεί να διαφοροποιήσει ουσιαστικά την εκτίμηση σε σχέση με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, καθότι οι συνέπειες επί του ανταγωνισμού είναι ταυτόσημες και στις δύο περιπτώσεις.
- 110 Τέλος, η Επιτροπή ορθώς κατά τη γνώμη της επικαλέστηκε το επιχείρημα που αφορά τη συνύπαρξη εντός της κοινής αγοράς δύο διαφορετικών συστημάτων διανομής, αφού η συνύπαρξη αυτή οδηγεί σε κατάτμηση της αγοράς και απομόνωση των διαφόρων τμημάτων της, πράγμα που αντιβαίνει στους σκοπούς της Συνθήκης. Όσον αφορά το επιχείρημα σύμφωνα με το οποίο δεν κοινοποιήθηκε σχετική αιτίαση στην εταιρία, διαφεύδεται από την πραγματικότητα, όπως προκύπτει από το σημείο 85 της κοινοποιήσεως των αιτιάσεων. Εξάλλου, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι εισήγαγε με το υπόμνημά της απαντήσεως νέο ισχυρισμό αναφερόμενο στην κατάτμηση της αγοράς και την απομόνωση των διαφόρων τμημάτων της, όπως προκύπτει από το σημείο 32 της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το οποίο, « η Vichy δεν διατύπωσε επιχειρήματα που θα μπορούσαν να αιτιολογήσουν, δυνάμει του άρθρου 85, τη συνύπαρξη, στο εσωτερικό της κοινής αγοράς, δύο διαφορετικών συστημάτων διανομής ».

— *Εκτίμηση του Πρωτοδικείου*

- 111 Καταρχάς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, στην προαναφερθείσα απόφαση του της 15ης Μαρτίου 1967, το Δικαστήριο έκρινε ότι η καθιερούμενη στο άρθρο 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 διαδικασία « οδηγεί στην εξακρίβωση αν υφίσταται προδήλως τόσο σοβαρή παράβαση της απαγορεύσεως που εξαγγέλλεται στο άρθρο 85, παράγραφος 1, ώστε να φαίνεται ότι αποκλείεται εξαίρεση βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 3 (...) ». Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν, εν προκειμένω, η παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, που διαπιστώθηκε στο πλαίσιο της προσωρινής εξετάσεως στην οποία προέβη η Επιτροπή προ της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, παρουσιάζει την απαιτούμενη προφανή σοβαρότητα κατά την έννοια της προαναφερθείσας νομολογίας.
- 112 Προκειμένου να θεμελιώσει την ύπαρξη μιας τέτοιας παραβάσεως, η Επιτροπή επικαλείται μεταξύ άλλων, αφενός, τρία προηγούμενα και, αφετέρου, την κατάτμηση της κοινής αγοράς σε επί μέρους απομονωμένες αγορές που προκαλείται από την εφαρμογή δύο διαφορετικών συστημάτων διανομής.
- Όσον αφορά τα προβαλλόμενα προηγούμενα
- 113 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή προβάλλει τρία επιχειρήματα: την κατατεθείσα από την Cosimex καταγγελία· την προαναφερθείσα απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την association pharmaceutique belge (APB), καθώς και τις υιοθετηθείσες λύσεις στο πλαίσιο του γαλλικού δικαίου. Στο πλαίσιο της έγγραφης διαδικασίας διευκρίνισε ότι επιθυμούσε να χρησιμοποιήσει τα τρία αυτά στοιχεία, όχι μεμονωμένα, αλλά ως σύνολο.
- 114 Όσον αφορά, καταρχάς, την κατατεθείσα το 1988 ενώπιον της Επιτροπής από την εταιρία Cosimex καταγγελία περί αρνήσεως της Vichy να επιτρέψει στην καταγγέλλουσα την είσοδο στο δίκτυο διανομής της, καταγγελία της οποίας η Vichy έλαβε γνώση στο τέλος του έτους 1988, επισημαίνεται ότι, ορθώς βεβαίως υποστηρίζει η προσφεύγουσα ότι δεν πρόκειται για στοιχείο στο οποίο θα μπορούσε να θεμελιωθεί, με επαρκή βεβαιότητα, ότι το σύστημα διανομής της βρισκόταν σε αντίθεση με τη Συνθήκη. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η εν λόγω καταγγελία αποδεικνύει το γεγονός ότι τουλάχιστον μια επιχείρηση αποκλείστηκε του συστήματος διανομής της Vichy λόγω του ότι δεν ανταποκρινόταν στο κριτήριο επιλογής στα πλαίσια του οποίου απαιτείται η ιδιότητα πτυχιούχου φαρμακοποιού εργαζομένου σε φαρμακείο.

Μολονότι η Επιτροπή αποφάσισε, πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, να θέσει στο αρχείο την εν λόγω καταγγελία, η τελευταία δεν παύει να αποτελεί απόδειξη περί του ότι η παρακάλυψη του ανταγωνισμού που απορρέει από το οργανωθέν από τη Vichy σύστημα διανομής δεν είναι απλώς θεωρητική και ότι θεμιτώς η Επιτροπή έλαβε υπόψη της το εν λόγω στοιχείο στο πλαίσιο της προσωρινής εκτιμήσεώς της που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

- 115 Όσον αφορά, δεύτερον, την προαναφερθείσα απόφαση APB της 14ης Δεκεμβρίου 1989, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η εν λόγω απόφαση της Επιτροπής, που εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 3, νομίμως ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας και του προφανούς της παραβάσεως, μολονότι τα πραγματικά δεδομένα εκείνης της υποθέσεως δεν ταυτίζονται απολύτως με αυτά της παρούσας περιπτώσεως, καθόσον η εν λόγω απόφαση αφορούσε τη διάθεση στο εμπόριο, μέσω του φαρμακευτικού δικτύου, παραφαρμακευτικών προϊόντων. Συγκεκριμένα, στα σημεία 28 και 29 της αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωνε ότι, στην περίπτωση της βελγικής αγοράς, η αποκλειστική πώληση σε φαρμακεία παραφαρμακευτικών προϊόντων περιόριζε τον ανταγωνισμό μεταξύ των φαρμακοποιών αφενός και των άλλων δικτύων διανομής αφετέρου και ως εκ τούτου δεν επέτρεπε την εξαίρεση της συμφωνίας, στη μορφή με την οποία κοινοποιήθηκε, από την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, δυνάμει της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου. Η απόφαση ανέφερε ότι το κοινοποιηθέν σύστημα διανομής είχε ως αποτέλεσμα να στερεί από τον καταναλωτή τη δυνατότητα να επιλέγει μεταξύ των διαφόρων κυκλωμάτων εμπορίας. Το Πρωτοδικείο κρίνει, εξάλλου, ότι η Επιτροπή, η οποία οφείλει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των στοιχείων που είναι γνωστά κατά το χρονικό σημείο που εκδίδει απόφαση δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, εδικαιούτο να αναφερθεί στην απόφαση APB, παρά το γεγονός ότι η τελευταία εκδόθηκε μετά από την εκ μέρους της Vichy κοινοποίηση της τυποποιημένης συμφωνίας. Κατά συνέπεια, νομίμως η Επιτροπή στηρίχθηκε στην εν λόγω απόφαση κατά την κρίση της περί της σοβαρότητας και του προφανούς χαρακτήρα της διαπιστωθείσας παραβάσεως, στο πλαίσιο της προσωρινής εκτιμήσεως στην οποία προέβη.

- 116 Προκειμένου, τρίτον, για την επίκληση των λύσεων που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο του γαλλικού δικαίου, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η πραγματοποιηθείσα από τη Vichy κοινοποίηση, που στηρίζεται στη διάκριση μεταξύ, αφενός, συστήματος διανομής εφαρμοστέου στη Γαλλία και, αφετέρου, συστήματος διανομής εφαρμοστέου στο σύνολο των λοιπών κρατών μελών, είναι πράγματι μεταγενέστερη της αποφάσεως του γαλλικού Cour de cassation της 25ης Απριλίου 1989 με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση αναιρέσεως κατά της προαναφερθείσας αποφάσεως του cour d' appel του Παρισιού της 28ης Ιανουαρίου 1988, με την οποία το τελευταίο είχε απορρίψει επίσης

την προσφυγή κατά της προαναφερθείσας αποφάσεως του συμβουλίου ανταγωνισμού της 9ης Ιουνίου 1987. Με τις τρεις αυτές αποφάσεις, που εκδόθηκαν μεταξύ Ιουνίου 1987 και Απριλίου 1989, διαπιστώθηκε διαδοχικά παράβαση τόσο του άρθρου 7 της γαλλικής Διατάξεως της 1ης Δεκεμβρίου 1986 περί ελευθερίας των τιμών και του ανταγωνισμού όσο και του άρθρου 85 της Συνθήκης, απορρέουσα από την αποκλειστική διανομή μέσω φαρμακείων ορισμένων καλλυντικών προϊόντων μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και τα προϊόντα της προσφεύγουσας. Το Πρωτοδικείο επισημαίνει στο πλαίσιο αυτό ότι, όσον αφορά τις συμφωνίες διανομής της προσφεύγουσας, το συμβούλιο ανταγωνισμού, με την προαναφερθείσα απόφασή του της 9ης Ιουνίου 1987, υποχρέωσε τη Vichy, αφενός, να τροποποιήσει τις συμβάσεις της εξαλείφοντας τη ρήτρα με την οποία απαγορευόταν στους μεταπωλητές να πωλούν τα οικεία προϊόντα σε άλλους μεταπωλητές και, αφετέρου, να πάψει να εφαρμόζει ως κριτήριο επιλογής των διανομέων της την ύπαρξη της ιδιότητας πτυχιούχου φαρμακοποιού ασκούντος το επάγγελμά του σε φαρμακείο.

- 117 Βεβαίως, όπως τονίζει η Vichy, η απόφαση του συμβουλίου ανταγωνισμού και οι αποφάσεις του *cour d' appel* του Παρισιού και του *Cour de cassation* της επέβαλαν την υποχρέωση να τροποποιήσει τη συμφωνία διανομής της μόνο στη Γαλλία, πράγμα το οποίο και έπραξε. Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν αγνοούσε, όταν προέβαινε στην κοινοποίηση της τυποποιημένης συμφωνίας της για τα άλλα κράτη μέλη της Γαλλίας, ότι, λαμβανομένης υπόψη της ομοιότητας των κανόνων περί της νομιμότητας των συστημάτων αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής που εφαρμόζονται από τις αρμόδιες κοινοτικές και γαλλικές αρχές, μπορούσε ευλόγως να αναμένει ότι το κοινοποιηθέν σύστημα, καθόσον αφορούσε τα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας, ενδέχεται να κηρυχθεί αντίθετο προς το άρθρο 85.
- 118 Περαιτέρω, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας, είναι ακόμη πιο απίθανο να αγνοούσε η προσφεύγουσα ότι οι κοινοποιηθείσες στην Επιτροπή τυποποιημένες συμβάσεις, που αφορούσαν τα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας ενδέχεται, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, να κηρυχθούν αντίθετες προς το άρθρο 85 της Συνθήκης, δεδομένου ότι, σε αντίθεση προς τη διάταξη που αφορούσε το κριτήριο επιλογής των διανομέων, η Διάταξη που επέβαλλε την εξάλειψη της απαγορεύσεως πωλήσεως σε περαιτέρω μεταπωλητές, που εκδόθηκε από το συμβούλιο ανταγωνισμού, εκτελέστηκε στο σύνολο των κοινοποιηθεισών συμφωνιών, ανεξαρτήτως του αν επρόκειτο για συμφωνίες που θα εφαρμόζονταν εντός της Γαλλίας ή εντός άλλων κρατών μελών. Το Πρωτοδικείο οδηγείται στο συμπέρασμα ότι το δεύτερο από τα διαταχθέντα από το συμβούλιο ανταγωνισμού μέτρα εκτελέστηκε από την προσφεύγουσα μόνο ως προς τις εφαρμοστέες εντός της Γαλλίας συμφωνίες διανομής εσκεμμένα και με πλήρη επίγνωση των συνεπειών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε κανένα νομικό σφάλμα ούτε προέβη σε εσφαλμένη εκτίμηση λαμβάνοντας υπόψη τις υιοθετηθείσες στο πλαίσιο του γαλλικού δικαίου λύσεις για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα και το προφανές της διαπιστωθείσας παραβάσεως, στο πλαίσιο της προσωρινής εξετάσεως στην οποία προέβη.

Ως προς την κατάτμηση της αγοράς και την απομόνωση των επί μέρους τμημάτων της

- 119 Η Επιτροπή προσάπτει κατ' ουσία στη Vichy ότι, κοινοποιώντας δύο διαφορετικά συστήματα διανομής εντός της κοινής αγοράς συνέβαλε στην κατάτμηση της. Στο σημείο 32 της προσβαλλομένης απόφασης αναφέρεται ότι η Vichy, αφού συμμορφώθηκε στη Γαλλία προς το κοινοτικό δίκαιο, κοινοποίησε, για τα άλλα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας, καθιέρωση συστήματος αποκλειστικής διανομής μέσω φαρμακείων, χωρίς να δικαιολογήσει, βάσει του άρθρου 85, τη συνύπαρξη δύο διαφορετικών συστημάτων διανομής. Από τη διαπίστωση αυτή η Επιτροπή συνήγαγε, στο πλαίσιο της προσβαλλομένης απόφασης, ότι « η διατήρηση της αποκλειστικής διανομής σε φαρμακεία για δέκα κράτη μέλη αποτελεί σοβαρή και προφανή παράβαση του άρθρου 85 ». Το βάσιμο της αιτιάσεως αυτής αμφισβητείται από την προσφεύγουσα εταιρία για λόγους τόσο διαδικαστικούς όσο και ουσίας.
- 120 Όσον αφορά τη διαδικασία, η εταιρία υποστηρίζει ότι η απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, καθότι η εν λόγω αίτηση, που περιέχεται στο αιτιολογικό της απόφασης, δεν της κοινοποιήθηκε, γεγονός που η Επιτροπή αμφισβητεί επικαλούμενη το σημείο 85 της κοινοποίησης των αιτιάσεων της κατά το οποίο: « Η παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, άρχισε πριν από τριάντα χρόνια με την καθιέρωση στη Γαλλία του συστήματος αποκλειστικής διανομής μέσω φαρμακείων. Στη διάρκεια της δεκαετίας του '70, το σύστημα επεκτάθηκε και στα υπόλοιπα κράτη μέλη (εκτός της Δανίας). Το σύστημα κοινοποιήθηκε το 1985 (για τη Γαλλία), και, το 1989, η χωρήσασα στη Γαλλία το 1988 τροποποίηση δεν επεκτάθηκε και στα άλλα κράτη μέλη. Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται γνωστοποίηση της Επιτροπής κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 6 ».
- 121 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου, της 29ης Οκτωβρίου 1980, 209/78 έως 215/78 και 218/78, Van Landewyck κατά Επιτροπής, Rec. 1980, σ. 3125· προαναφερθείσα απόφαση της 7ης Ιουνίου 1983), για να πληροί η κοινοποίηση των αιτιάσεων εις βάρος μιας επιχείρησης τις νόμιμες προϋποθέσεις, αρκεί να εκθέτει, έστω και συνοπτικά αλλά με σαφήνεια, τα ουσιαστικά πραγματικά δεδομένα στα οποία στηρίζεται, υπό τον όρο, ωστόσο, ότι παρέχονται στην επιχείρηση, κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την άμυνά της. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί νομίμως να επιβληθεί καμία κύρωση βασιζόμενη σε αίτηση που δεν έχει κοινοποιηθεί στην υφιστάμενη την κύρωση επιχείρηση και ως προς την οποία δεν δόθηκε στην τελευταία η δυνατότητα να εκθέσει λυσιτελώς την άποψή της ως προς τα πραγματικά περιστατικά και τα έγγραφα που ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή ή ως προς τα αντληθέντα

από την τελευταία συμπεράσματα (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Rec. 1979, σ. 461). Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των εννόμων αποτελεσμάτων που επάγονται οι προβλεπόμενες στο άρθρο 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17 γνωστοποιήσεις, αποτελεί προϋπόθεση της νομιμότητάς τους η παροχή στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση της δυνατότητας να προβάλει λυσιτελώς την άποψή της επί των εις βάρος της αιτιάσεων της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και την τηρηθείσα στην προκειμένη περίπτωση πρακτική της Επιτροπής. Αν, βεβαίως, τα πραγματικά περιστατικά και τα έγγραφα στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή είναι γνωστά στην επιχείρηση η οποία τα έχει κοινοποιήσει προηγουμένως στην Επιτροπή, ο κανόνας της προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας επιβάλλει την εκ μέρους της Επιτροπής κοινοποίηση στην επιχείρηση, πριν από τη γνωστοποίηση του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, των συμπερασμάτων τα οποία προτίθεται να αντλήσει από την κοινοποίηση της επιχειρήσεως καθώς και τη συλλογιστική στην οποία στηρίζονται τα εν λόγω συμπεράσματα.

- 122 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο σκέλος του λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα και το οποίο αφορά τη μη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, λόγω παραβάσεως ουσιαδούς τύπου της διαδικασίας, πρέπει να εξεταστεί αν οι ανωτέρω εκτιθέμενες αρχές τηρήθηκαν επακριβώς από την Επιτροπή ειδικώς σε σχέση με την αιτίαση περί κατατιμήσεως της αγοράς. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, αναγιγνώσκοντας το προαναφερθέν σημείο 85 της κοινοποίησης των αιτιάσεων, ότι η διατύπωση του σημείου 32 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν διαφέρει ουσιαδώς από την αιτίαση, όπως αυτή διατυπώθηκε στο πλαίσιο του εγγράφου κοινοποίησης των αιτιάσεων. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα αβασίμως ισχυρίζεται ότι δεν της παρασχέθηκε δυνατότητα να εκθέσει την άποψή της σχετικά με τη συλλογιστική στην οποία στηρίχθηκε η απόφαση της Επιτροπής. Επομένως, το σκέλος αυτό του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 123 Όσον αφορά τη βασιμότητα της χρησιμοποιηθείσας από την Επιτροπή αιτιολογίας, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι, προκειμένου για τη Γαλλία, το Συμβούλιο Επικρατείας, απορρίπτοντας την αίτηση αναιρέσεως κατά της προαναφερθείσας αποφάσεως του *cour d' appel* του Παρισιού της 28ης Ιανουαρίου 1988, έκρινε σαφώς ότι, όπως άλλωστε είχε αρχικώς αποφασίσει και το συμβούλιο ανταγωνισμού, η συμφωνία αποκλειστικής διανομής μέσω φαρμακείων της Vichy ήταν αντίθετη, ιδίως, προς το άρθρο 85 της Συνθήκης· ωστόσο, η προσφεύγουσα κοινοποίησε στην Επιτροπή, για δέκα κράτη μέλη, μια τυποποιημένη συμφωνία οι διατάξεις της οποίας σχετικά με το κριτήριο επιλογής των διανομέων ταυτίζονταν με τις διατάξεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προπαρατεθείσες αποφάσεις των γαλλικών αρχών. Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα θα έπρεπε ευλόγως να αναμένει ότι η Επιτροπή θα ελάμβανε, ως προς την κοινοποιηθείσα τυποποιημένη συμφωνία, θέση ταυτόσημη με εκείνη των γαλλικών αρχών

και δικαστηρίων. Πράγματι, η προσφεύγουσα δεν είναι δυνατόν να αγνοούσε ότι η λύση την οποία υιοθέτησαν οι γαλλικές αρχές και τα γαλλικά δικαστήρια, που αναφέρθηκαν ρητώς στο κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού και έκριναν ότι το τεθέν ενώπιόν τους ζήτημα ήταν αρκετά ξεκάθαρο ώστε να μη δικαιολογείται προδικαστική παραπομπή δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης, το οποίο ωστόσο επιβάλλει την εν λόγω παραπομπή, τουλάχιστον στο Συμβούλιο Επικρατείας, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 1982, 283/81, CILFIT και Lanificio di Gavardo (Συλλογή 1982, σ. 3415), ήταν σύμφωνη με τη νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά την αποκλειστική ή επιλεκτική διανομή. Πράγματι, η εν λόγω νομολογία, που υπενθυμίζεται στο σημείο 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως και διευκρινίζεται στην παρούσα απόφαση, και είναι ιδιαιτέρως πλούσια στον χώρο της διανομής των καλλυντικών προϊόντων, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του κοινοτικού δικαίου και, κατά συνέπεια, υποτίθεται ότι είναι κατ' εξοχήν γνωστή σε μια επιχείρηση η οποία, στον εν λόγω τομέα, είναι παρούσα σε ένδεκα από τα δώδεκα κράτη μέλη και ανήκει σε έναν όμιλο που κατέχει σημαντική θέση στη σχετική αγορά. Κατά συνέπεια, η Vichy δεν αγνοούσε ότι το κοινοποιηθέν στην Επιτροπή σύστημα διανομής, στο πλαίσιο του οποίου προβλεπόταν ποσοτικό και δυσαναλόγως περιοριστικό κριτήριο επιλογής των διανομέων, ήταν προφανώς αντίθετο προς το άρθρο 85.

- 124 Τέλος, εν πάση περιπτώσει, η Vichy δεν μπορεί, στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, που αφορά την προσωρινή εκτίμηση της τυποποιημένης συμφωνίας που είναι εφαρμοστέα στα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας και κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 29 Αυγούστου 1989, να προβάλλει οποιονδήποτε ισχυρισμό περί παραβάσεως της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης της που βασίστηκε στη σιωπή της Επιτροπής μετά την κοινοποίηση, το 1985, της τυποποιημένης συμφωνίας διανομής που αφορούσε αποκλειστικά τη Γαλλία, ιδίως εφόσον, αφενός, η Επιτροπή δεν απάντησε θετικά στην αρχική αυτή αίτηση αρνητικής πιστοποίησης και, αφετέρου, μεταξύ 1985 και 1989 εκδόθηκαν οι τρεις προαναφερθείσες αποφάσεις του συμβουλίου ανταγωνισμού, του *cour d' appel* του Παρισιού και του γαλλικού *Cour de cassation*, που αναγνώριζαν την ακυρότητα του συστήματος διανομής για τη Γαλλία, που είχε αρχικώς κοινοποιηθεί από τη Vichy στην Επιτροπή.

- 125 Επομένως, είναι επαρκώς αποδεδειγμένο ότι η προσφεύγουσα είχε πλήρη επίγνωση της καταστάσεως όταν προέβη στην κοινοποίηση της τυποποιημένης συμφωνίας την

οποία αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση. Πράγματι, ενώ κάθε μια από τις αιτιολογίες της προσβαλλομένης αποφάσεως, λαμβανομένη μεμονωμένα, δεν αρκεί για να θεμελιώσει τη σοβαρότητα και το προφανές της παραβάσεως του άρθρου 85 και την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, τα στοιχεία αυτά απορρέουν καθαρά από τον συνδυασμό των εν λόγω αιτιολογιών.

- 126 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι, εκτιμώντας, στο πλαίσιο της προσωρινής εξετάσεως στην οποία πρόεβη με βάση τα ανταλλαγέντα επιχειρήματα καθώς και τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της και, λαμβανομένου υπόψη, αφενός, του συνόλου των αιτιολογιών της προσβαλλομένης αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, και αποκλείεται η παροχή του πλεονεκτήματος της εξαιρέσεως του άρθρου 85, παράγραφος 3, και, αφετέρου, των σκέψεων της ίδιας αποφάσεως που αφορούν ειδικότερα την εφαρμογή της διαδικασίας του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17, η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε σε ουσιωδώς ανακριβή πραγματικά στοιχεία, δεν υπέπεσε σε κανένα νομικό σφάλμα, ούτε πρόεβη σε εσφαλμένη εκτίμηση θεωρώντας ότι, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως, η διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, ήταν επαρκώς σοβαρή και προφανής ώστε να αποκλείεται εξαίρεση δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 3, και ότι, κατά συνέπεια, ήταν δικαιολογημένη η έκδοση αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του κανονισμού 17.
- 127 Ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως περί μη σοβαρού και προφανούς χαρακτήρα της παραβάσεως του άρθρου 85 πρέπει να απορριφθεί.

- 128 Από το σύνολο των προεκτεθέντων, προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 129 Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττώμενος διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον είχε υποβληθεί σχετικό αίτημα· δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Cruz Vilaça

Barrington

Saggio

Briët

Biancarelli

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Φεβρουαρίου 1991.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

J. L. Cruz Vilaça